

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ Ι΄.

ΔΕΛΦΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ

ΜΑΪΟΣ 1927

ΕΙΝΑΙ Η ΣΕΙΡΑ ΜΟΥ;

Γ. ΚΟΣΜ.

ΤΕΥΧΟΣ II
ΜΑΪΟΣ 1927

ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΙΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ ΕΚΔΟΤΕΣ

Γιὰ τὸ πῶς καὶ τὸ τί πρέπει νὰ διαβάσωμε, καὶ γενικὰ γιὰ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸ βιβλίον, σχεδὸν ὅλοι οἱ μεγάλοι διατύπωνσαν γνώμες, τὶς ὁποῖες ἐρμήνευσαν ἄνδρες εἰδικοί, ποὺ συνέγραψαν γιὰ τὴν βιβλιοφιλία τόμους καὶ τόμους. Ὡστε ἀνόητο καὶ ἀνούσιο ξαναμάσημα πολὺ γνωστῶν πραγμάτων θὰ ἦταν ἡ προσπάθεια νὰ τὰ ξαναπῶ τὰ χιλοειπωμένα μὲ δῆθεν δικὰ μου λόγια. Γι' αὐτὸ περιορίζομαι νὰ υπενθυμίσω μόνον, πῶς καὶ γιὰ τὴν ἀγάπεια ἀπὸ τὸ βιβλίον - ὅπως γιὰ ὅλα τ' ἀμφισβητούμενα - ἡ ἀλήθεια βρίσκεται κομματιασμένη ἀπὸ λίγη στίς πρὸ διαφορετικῆς γνώμες. Ἐνα μέρος ἀληθείας, δηλαδή, κρύβει τὸ κοινοτοπικὸ ρητόν: - Γὰ καλύτερα βιβλία εἶναι ἐκεῖνα ποὺ τ' ἀκούμε νὰ τὰ μνημονεύουν συχνότερα οἱ καλομορφωμένοι ἄνθρωποι. Μέρους τῆς ἀληθείας περιέχεται στὴ συμβουλή: - Διαβάξε καὶ τὴ φυλλάδα τοῦ Γαϊδάρου καὶ θὰ ὠφελῆθῃς, φτάνει νὰ ξέρεις νὰ διαλέξεις τὸ σωστό. - Μέρους ἀκόμα τῆς ἀληθείας ὑπάρχει καὶ στὴ γνώμη: - Τὸ διάβασμα σκοτώνει τὴν πρωτοτυπία, γιατί συγκρατεῖ τὸ ἐσωτερικὸ μας αὐθόρητο ἢ αυτοκριτικὴ, ποὺ μᾶς τὴν ἀναπτύσσει ἢ σοφία τῶν βιβλίων.

Σχετικὰ μὲ τὰ παραπάνω τὰ ἐπίθετα φιλιαναγνώστης, μελετηρὸς, βιβλιοφάγος εἶναι χαρακτηριστικά.

Ὅπως γιὰ τὸ πῶς καὶ γιὰ τὸ τί πρέπει νὰ διαβάσωμε δὲν ὑπάρχει κανόνας, ὅμοια καὶ μεταχειρίζονται οἱ ἄνθρωποι τὰ βιβλία μὲ χίλιους τρόπους, καὶ τ' ἀγαποῦν γιὰ χίλιους λόγους. Δη-

λαδὴ, δὲν ὑπάρχει μιὰ βιβλιοφιλία, μὰ λογιῶν λογιῶν βιβλιόφιλοι. Τὰ ἐπίθετα, ποὺ συναντοῦμε στὰ εἰδικὰ συγγράμματα, βιβλιόφιλος, βιβλιομανής, βιβλιοφάγος, βιβλιοσυλλέκτης, ἔμπορος τοῦ βιβλίου, εἶναι κι' αὐτὰ χαρακτηριστικά. Σύμφωνα μὲ τὸ ἐπάγγελμά του, τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του, τὶς πνευματικῆς του ἀνάγκες, τὴ μόδα, καὶ θὰ τὸ διαλέξει ὁ καθένας τὸ βιβλίον, καὶ θὰ τὸ μεταχειρισθεῖ, καὶ θὰ τὸ ἐκτιμήσει, καὶ θὰ τὸ ἀγαπήσει.

Κι' ὅμως δὲν εἶναι ἀθάνατο νὰ χαρακτηρισθῶν ὡς βιβλιόφιλος, ὅσοι ἀγαποῦν τὸ βιβλίον εἴτε γιὰ νὰ τὸ διαβάσουν, εἴτε γιὰ τὴν αἰσθητικὴ ἀπόλαυση ποὺ τοὺς παρέχει σὰν ἔργο τέχνης. Καὶ δὲν εἶναι ἄδικο ν' ἀποξενωθῶν ἀπὸ τὸ εὐγενικὸ ἐπίθετο οἱ μανιακοί, ποὺ ἀγοράζουν βιβλία ἐνδιαφερόμενοι περισσότερο γιὰ τὸ κέρδος ἀπὸ τὴν μεταπώλησίν του καὶ διόλου γιὰ τὴ λογοτεχνικὴ του, ἢ τὴν τεχνικὴ του ἀξία.

Κι' ἀκόμα μπορεῖ νὰ ὑποστηριχθεῖ πῶς κάθε ἄνθρωπος ποὺ ἀγαπᾷ τὸ βιβλίον εἶναι διαλεχτός, κι' ἂν πρόκειται καὶ γιὰ συλλέκτη, στὸν ὅποιον ἡ ἀγάπη τοῦ βιβλίου κατάντησε εἰδικὸ πάθος ἰδιοκτησίας.

Ὅλ' αὐτὰ, ὅμως, δὲν ἐμποδίζουν νὰ ἐκτιμοῦμε σὰ βιβλιόφιλο μόνον ἐκεῖνον, ποὺ ἀφοῦ διάβασε δυὸ καὶ τρεῖς φορὲς ἓνα βιβλίον, τὸ ἀγάπησε τόσο, ὥστε θέλει νὰ τ' ἀποκτήσει ὅσο τὸ δυνατό πρὸ κομψό, στὴν πρὸ πλούσια κι' ἐκλεχτὴ ἔκδοσίν του. Οἱ τέτοιου εἴδους βιβλιόφιλοι εἶναι καρποὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ πολυτέλεια τοῦ βιβλίου εἶναι

Μιά παραβολή τῶν ντόπιων ἐκδόσεων με τὰ ἔργα αὐτὰ μᾶς πείθει, ὅτι ἔχομε ἀκόμα νὰ κάνομε δρόμο πολὺν ὅσο νὰ φτάσομε στὴν ἐπιβαλλόμενη τυπογραφικὴ ἀριστεία.

Ὡς τὰ 1900 καὶ οἱ ἐκδότες τῆς Ἀθήνας ὁ Κάρολος Βίλμπεργ, ὁ Καρ. Μπέκ καὶ ὁ Γ. Κασδόνης, τὰ πιὸ διαλεχτὰ ἔργα τὰ τύπωναν στὴ Γερμανία. Μ' ἐκδότη τὸν Καρ. Βίλμπεργ, Ἀθήναι 1888, τυπώθηκαν στὴ Γερμανία: Ροβέρτου Χαμερλιγγίου, Ἀσπασία, μεταφρ. Α. Γ. Χ. Κόνστα Δ. Φ. μετὰ 50 ξυλογραφημάτων ὑπὸ Ἑσμ. Δειριζίου — καὶ: Φάλκε, Ἑλλάς ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου, 1887. Καὶ μ' ἐκδότη τὸν Καρ. Μπέκ στὰ 1886 τυπώθηκε στὴ Λειψία, Τέϋβνερ, τοῦ Σπυρ. Λάμπρου, Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος — καὶ στὰ 1887 ὁ Γκαίτε, Φόουστ μεταφρ. Αρ. Προβελεγγίου μετὰ φωτογραφιῶν καὶ ξυλογραφιῶν.

Ἐστερα ὁμως ἀπὸ τὰ 1900 τὰ περιοδικὰ μας, εὐπρόσωπα πιά, τυπώνονται στὴν Ἀθήνα — Παναθηναϊα 1900 κ. ἔ, Καλλιτέχνης Γερσ. Βόκου 1910, καὶ τὰ σημερινὰ «Ἀναγέννηση», «Νέα Ἑστία» στὴν Ἀθήνα καὶ ὁ «Φιλότεχνος» στὸ Βόλο. Πάει μάλιστα ἕνας χρόνος τώρα, πὺν μὴ ἀπόπειρα μετὰ τὴν εἰκονογραφημένη Ἑλλάδα, πὺν τυπώνονται στὸ καλλιτεχνικὸ τυπογραφεῖο Ταρουνσοπούλου, ἀπόδειξε πόσο προχώρησαν στὴν Ἀθήνα οἱ σχετικὲς μετὰ τὴν Τυπογραφία Τέχνης.

Μ' ἀπὸ τὰ 1900 κ' ἔδω καὶ οἱ πιὸ ἰδιότροποι βιβλιόφιλοι συγγραφεῖς ἐμπιστεύθηκαν τὴν ἐκδοση τοῦ βιβλίου τους στὰ τυπογραφεῖα τῆς Ἀθήνας. Ὁ ὑπερασπισθητικὸς Κ. Χρηστομάνος τύπωσε, 1908, στὸ τυπογραφεῖο Σακελλαρίου τὸ «Βιβλίον τῆς Αὐτοκρατείας Ἑλισσάβητ». Κι' ὁ ἐπίσης καλαίσθητος καὶ λεπτολόγος Κ. Κατσιμπαλῆς τύπωσε τὴ μετάφρασή του τοῦ Ὁμᾶρ Κεγιὰμ στὸ τυπογραφεῖο ὁ «Τύπος» τοῦ κ. Κ. Θεοδοροπούλου.

Τέλος πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους ἐκδότες — πὺν πλῆθαιναν παραπολὺ — τὰ τελευταῖα χρόνια φιλοτιμοῦνται νὰ παρουσιάζουν ὅσο τὸ δυνατό πιὸ ἐπιμελημένα τὰ ἐκτιθέμενα ἔργα. Τέτοιοι οἱ πιὸ γνωστοὶ ἀπ' αὐτοὺς κ. κ. Κολλιάρος, Μο-

κρῆς, Τζάκας καὶ Δελεγραμμάτης καὶ Σιδέρης κ.λ.π. Ὁ κ. Κ. Ἐλευθερουδάκης μάλιστα κατόρθωσε μετὰ τὴν ἐκδοσὴ τῆς Ἱστορίας Κωνστ. Παπαρηγοπούλου νὰ συμβιβάσει τὴν ἀναμφισβήτητη καλαισθητικὴ μόρφωσή του μετὰ τὸ ἐμπορικὸ του συμφέρον.

Αὐτὸ τὸ τελευταῖο δὲν τὸ πρόσεξε βέβαια ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐταιρίας ὁ «Στοχαστής», πὺν χάρισε στοὺς φιλόβιβλους τὸ ἐκδοτικὸ ἀριστούργημα, τὸ ἐφάμιλλο μετὰ τὰ πιὸ καλὰ προϊόντα τῆς Ἑυρωπαϊκῆς βιβλιοφιλικῆς τέχνης, τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κ. Καιροφύλλα «Ἀνέκδοτα τοῦ Σολωμοῦ». Τὸ φαινέρωμα τοῦ ἔργου αὐτοῦ μᾶς ἔπεισε, ὅτι καὶ στὴν Ἑλλάδα μπορεῖ νὰ ἐκδοθοῦν βιβλία ἀμειπτα ἀισθητικά, στολίδια τῶν πιὸ καλῶν βιβλιοθηκῶν, φτάνει ὁ Ἐκδότης νὰ νιώθει τὸ βιβλίον, νὰ τὸ λεπτολογεῖ, νὰ τὸ ἀγαπᾷ καὶ πρὸ πάντων νὰ ἔχει καλλιτεχνικὴ ψυχὴ.

Τὸ κατόρθωμα τοῦ διευθυντοῦ τοῦ «Στοχαστή» μολαταῦτα εἶναι κάπως πρόσκαιρο. Θὰ περάσει λίγος καιρὸς ἀκόμα, γιὰ νὰ τελειοποιηθοῦν τὰ μέσα πὺν θὰ ἐπιτρέπουν τὴν ἐκδοση παρόμοιων ἔργων. Καὶ τὰ μέσα αὐτὰ εἶναι νὰ βροῖσκειται στὴν ἀγορὰ χαρτὶ κάθε εἴδους, κάθε ποιότητος καὶ σχήματος, νὰ ὑπάρχουν στὰ τυπογραφεῖα στοιχεῖα καὶ ἀριθμοὶ κάθε μέγεθος καὶ καινούρια, νὰ βρεθοῦν οἱ καλλιτέχνες πὺν θὰ μποροῦν ν' ἀναλάβουν τὰ κοσμηματὰ καὶ τὴν εἰκονογράφησιν τοῦ βιβλίου, ν' ἀναπτυχθοῦν οἱ τέχνες τῆς λιθογραφίας, ξυλογραφίας, τσιγκογραφίας, χαλκογραφίας, τῆς φωτοτυπίας καὶ τῆς μηχανικῆς μονοχρωμίας καὶ πολυχρωμίας.

Ὅσο νὰ γίνον αὐτὰ θάξει γίνοι καὶ τὸ σπουδαιότερο, θὰ ἔχει ἀξήσει ὁ ἀριθμὸς τῶν πραγματικῶν βιβλιόφιλων, πὺν ἢ ὑπαρξή τους εἶνε ἀπαραίτητη προϋπόθεσι γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φιλότεχνων Ἐκδοτῶν.

Μὰ ἡ βιβλιοφιλία — τὸ εἶπαμε στὴν ἀρχὴ — εἶνε κι αὐτὴ ἀποτέλεσμα τοῦ πολιτισμοῦ τῆς γῆρας καὶ — τὸ προσθέτομε στὸ τέλος — τῆς οἰκονομικῆς εὐημερίας.

Ἀθήνα, Ἰούνιος 1927.

ΜΑΡΚΟΣ ΤΣΙΡΙΜΟΚΟΣ

Ἡ ΠΟΙΗΣΗ :

ΚΟΠΡΩΝΥΜΟΣ Ο ΤΡΙΣΕΥΔΑΙΜΩΝ

Περὶ τοῦ βίου τὰς δυσμάς,
εἰς τὴν γενέτειραν αὐτοῦ Μυρόεσσαν,
Κοπρῶνυμος ὁ τρισευδαίμων
— Πλούσιος ἐξ Αἰγύπτου ὁμογενής,
οἰκοδομὰς ἔχων πολλάς
καὶ πλέθρων γῆς ἑκατοντάδας οὐκ ὀλίγας —
ἀρίκετο μετ' ἐπιδείξεων πολλῶν
τὰ πάντα εἰρωνευόμενος κ' ὑποτιμῶν.

Καὶ σὺν εὐρέθῃ ἐμπρὸς στὴν προτομῇ
τοῦ ποιητῆ, πὺν τὸ νησί του δόξασε,
«ὦ, τῆς μωρίας, εἶπε, τῶν θνητῶν,
κι' ὁ κουρελῆς Ἀλέξανδρος
μετὰ τῶν ἀθανάτων!
κι' ἄς μὴν ἀπόχτησε ποτέ
στὴν τσέπη του ὄβολόν,
κι' ἄς μὴν ἐχάρηκε
τὸν στόμαχον γεμᾶτον».

Aboutig 19-5-1927

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΓΝΗΣ

ΟΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

Τὸ βαρεμένο εἶναι μου πάλευε νὰ ξεχνᾷ
ὅσες κι' ἂν τοῦ προσφέρονταν εὐνοίες κι' ἐκτιμήσεις
ξεφεύγοντας περήφανα τοῦ κόσμου τὸ βραχνᾷ
πὺν δύσκολο ξεθέμελα νὰ τὸν καταφρονήσης.

Ἐβαζα γιὰ προφύλαξιν σκιάχρο στὸν ἑαυτὸ μου
τὶς ψεύτικες ἐκδήλωσις, τὶς ἐντεχνες ὀρμές
καὶ ψυχικὰ χωρίζουμον στὴν ἀπαρχὴ τοῦ δρόμου
ἀπ' τῆς φριχτῆς ὑπόκρισις τὶς πρόθυμες πηγμές.

Καρτερικὰ παράδερα στὴν ταπεινὴ μου ἄκρη
χωρὶς τὶς δυνατὲς χαρὲς, τὶς βαρναλγοῦσις λύπες
μετὰ φλογερὸ κι' ἀσίλευτο στὸ μάτι ἕνα δάκρυον
γιὰ ὅσα δὲ στοχάστηκες, γιὰ ὅσα δὲν μοῦ εἶπες.

Τώρα στὸ αἶμα τὰ φίλιὰ μᾶς βάφουνε τὰ χεῖλη
κι' οἱ στοχασμοὶ λαξέονται στῆς ἡδονῆς τῆ σμίλη.

ΡΙΚΑ ΣΕΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

τὰ δέντρα ἔναπνέψουμε καθαρὸν ἀέ-
ρα, νὰ χαρῶμεν λιπακίδα.

Πήραμε τὴν τρομὴν καὶ φτάσαμε.

Μετὰ ποῦ περιπατήσαμε ἀρκετὰ, περι-
εργαστήκαμε μάλιστα καὶ τὰ διάφορα **θη-
ρία** στὸ ἴδιον διαμέρισμα, κοινοσιτή-
καμε καὶ εἶπαμε νὰ καθήσουμε στὸ ἐκεῖ κα-
φενεῖο γιὰ νὰ δοῦμε καὶ τοὺς **ἀνθρώπους**.

Σὲ λίγη ὥρα, ἕνα τεράστιο ἰδιωτικὸ αὐ-
τοκίνητο, ποῦ μᾶς ξεκούφανε μὲ τὴν τρομ-
πέτα του, ἤρθε καὶ σταμάτησε πρὸ πάντων
τέσσερα πρόσωπα, μὲ πολὺ λοῦσσι καὶ
σὶκ ντυμένα, κατέβηκαν καὶ μ' ἀρκετὸ
καμάρι καὶ ἐνωϊσμό διεισδύνοντουσαν πρὸς
τὸ μέρος μας. Ἦταν, ἕνας μεσόκοπος κύ-
ριος, μιὰ κυρία, ἕνας νέος ὡς δεκοχτὼ χρό-
νῶ καὶ μιὰ πικρὴ ὁμορφὴ κοπέλλα, μὲ ἐκ-
φραστικὰ ὄφθα μεγάλα μάτια, ποῦχε καὶ
δὲν εἶχε τὰ μακέντε.

— Τοὺς ξαίρεις αὐτούς; μοῦ λέει ὁ φίλος.

— Ὅχι, ποιοὶ εἶνε;

— Γιὰ πρῶσεξε τὴν κοπέλλα. Ἦ ἔτσι
οῖα τῆς σωσὸν μυθιστόρημα. Κι' ἄρχισε:
Θυμᾶσαι κάποιον Μιχαλάκη, ὑπάλληλο τοῦ
κ. Χρυσουφίτου, ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια; Θὰ
τὸν θυμᾶσαι δὲν εἶνε δυνατόν. Ἦταν κοι-
νωνικὸς παράγων ἐκείνη τὴν ἐποχὴ.

— Ἄν ἄν τὸν θυμᾶσαι λέει, καὶ πο-
λὺ καλὰ μάλιστα. Τὴν γὰρ, ἀλήθεια. Ἀπὸ
τότε, ποῦ διόλυσε τὸ κατάστημα ποῦ ἐρ-
γαζόταν, οὐτε καὶ ξαναφάνηκε στὴν πόλιν.

— Ἄκουσε, λοιπόν, νὰ δῆς. Ὑστερὸν
ἀπὸ τὴν τότε γνωριμίαν, καὶ τὰ καλὰ ποῦ-
χε κάνει, δὲ στάθηκε δυνατό, μετὰ ποῦ
ἔχασε τὴ θέσιν του, νὰ βρεθῆ ἕνας χριστι-
ανὸς νὰ τὸν ἐπέλεξε κἀπου. Φρόντισε, ὅσο
ἐξορτώνταν αὐτὸ τὴ δύναμή του, μὰ τοῦ
κἀκου. Ἐπειτα ὁ βλογημένος ἦταν καὶ
περήφανος. Ἐννοοῦσε καλὰ καὶ σώνει νὰ
τοῦ βροῦν ἕστη. Βοήθεια προσωρινὴ δὲ
δεχόταν. Ἐπιμονιᾶς δὲν ἔγινε, ἔλεγε.

— Καὶ καὶ αὐτὸς του τὴν θεωρίαν κατέ-
ληξε σὲ κάποιον ταράτσο τ' Ἀτταρινιοῦ,
ὅπου παραδέρνει στὰ τελευταῖα ἀπὸ τὸ
κρῦο καὶ τὴν μεῖνα πρόσεσε γώ.

— Τὰ ξαίρεις, βλέπω.

— Αὐτὸ μονάχα τίποτες ἄλλο.

— Κι' ὅμως ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ἀρχίζ' ἡ
τραγωδία... ἄρχισε γιὰ λίγο, σὰ νὰ θελε νὰ
συγκεντρώσῃ τὴ σκέψιν του, καὶ σὲ κάπως
δραματικὸ τόνον συνέχισε:— Μιὰ νύχτα σκο-
τεινὴ καὶ ἄγρια τοῦ χειμῶνα, μ' ἕν' ἄ-
γριο βορρᾶ, ποῦ δὲν ἄφινε δέντρο ξερρί-

ζωτο — θάταν Φλεβίρης μῆνας, εἶχε μπῆ
τὸ Τριῶδι καὶ οἱ **μασκαράδες** ἀφθονοῦσαν
στοὺς δρόμους — μιὰ νύχτα τέτοια θεο-
κατάρατη, ὅταν οἱ ἄλλοι χόρευαν, ὁ Μιχα-
λάκης μὲ τὴ φθισικὰ γυναῖκα καὶ τὰ δυὸ
παιδιά του, ἕνα κοριτσάκι καὶ ἕν' ἀγόρι,
βρέθηκε πεταγμένος στὸ δρόμο. Καθυ-
στεροῦσε νοίκια καὶ ὁ νοικοκύρης ἔχασε
τὴν ὑπομονή. Πῶς βολεύτηκε; ποιοὺς τοὺς
σιμαζέψε στὸ μεταξύ; δὲν ξαίρω. Γνω-
ρίζω μονάχα, πῶς σὲ λίγες μέρες ἡ γυναῖ-
κα του πέθανε καὶ ὁ Μιχαλάκης ἀπὸ τὴ
λύπη του καὶ τὴ στέρηση τρελλάθηκε. Τώ-
ρα βρίσκεται στὴν Ἀμπισία. Κάποιοι
φιλόανθρωποι φρόντισαν γι' αὐτό. Καὶ τὰ
παιδιά του, τὰ πῆραν καὶ ἐκεῖνα στὸ Ἄ-
συλο...

Κι' ἀναστενάζοντας βαθειά, πρόσεσε:
Κι' ὅμως, πόσο ἀνθρωπινώτερο θάταν,
νὰ προλαβαίνονταν οἱ καιαστροφές καὶ
νὰ μὴν ὑπῆρχε ἀνάγκη ἀπὸ **Ἄσυλα** καὶ
Ἐθεργέτες!

«Ἄς εἶνε τ' ἀγοράκι, ὕστερ' ἀπὸ λίγον
καιρὸ πέθανε εἶχε πάρει τὴν ἀρρώστεια
τῆς μάνας του. Τὸ κοριτσὶ ὅμως ἔζησε,
καὶ μὲ τὰ χρόνια μέτωσε καὶ ἔγινε μιὰ
ὁμορφὴ κοπέλλα εἶνε αὐτὴ ποῦ σοῦδειξί.

— Καὶ πῶς βρίσκεται μ' αὐτὴ τὴν οἰ-
κογένειαν; ρώτησα.

— Πρὶν ἕνα χρόνον, παρουσιάστηκε στὸ
Ἄσυλο ἡ κυρία ποῦ βλέπεις. Εἶνε κόρη
τοῦ παραφέντη τοῦ Μιχαλάκη — ὁ δι-
πλανός της εἶνε ὁ σύζυγος — καὶ ζήτησε
νὰ πάρῃ, ἔτσι, τάχα ἀπὸ φιλανθρωπία,
μιὰ κοπέλλα γιὰ *dame de compagnie*.
Οἱ κακὲς ὅμως γλώσσες λέν — καὶ μπο-
ρεῖ νὰ μὴν ἔχουν ἄδικο — πῶς τὴν πῆρε
γιὰ τὸ γυῖοκα της νὰ μὴν τρέχη ἔξω καὶ
ἀρρωστήσῃ. Εἶνε αὐτὸς ποῦ κάθεται μα-
ζὺ τους.

— Κι' ὁ κύριός της τί δουλειὰ κάνει;

— Κ' εἶνε ἀνάγκη νὰ δουλεύῃ κανεῖς,
σάν ἔχη ἕναν τόσο πλούσιον πεθερό;

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ, δὲν ξαίρω πῶς
μοῦρθαν στὴ μνήμη τὰ λόγια τοῦ κ. Χρυ-
σουφίτου, σάν πῆρε ἀπόφαση νὰ διαλύσῃ
τὸ Κατάστημα.

«...Μοῦ φτάνουν ὅσα ἔχω ζωὴ νὰ χαρί-
σῃ ὁ Θεὸς στὰ παιδιὰ μου νὰ τὰ χι-
ροῦν».

Ἀλεξάνδρεια 3 - 3 - 1927

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΓΙΝΗΣ

ΔΕΛΦΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ

9-10 ΜΑΪΟΥ 1927

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ

(ΜΑΣΚΑ)

ΔΕΛΦΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ :

Θέλοντας να τοποθετήσουμε μια πνευματική πράξη, σ' ένα άγνo δυναμομετρικόν επίπεδο, άφου πρώτα, για να τή διαφωτίσουμε έσωτερικά μαζί και ιστορικά, άκλουθήσαμε τήν πλήρη μέθοδο που μάς έκληρονόμησαν ή 'Αρεία ή 'Ορφική παράδοση, στους τρεις της τρόπους — που είνε ό έπιστρεπτικός, ό προνοητικός και ό έράσμιος —, ζητώντας έπειτα ένα στίβον ικανό για να τήν περικλίσει στην όλόκλητά της, σταματήσαμε στον άγιο στίβο των Δελφών.

('Απ' τήν Προκήρυξη. 'Ιαν. 1926

ΗΜΕΡΑ ΠΡΩΤΗ

Πρωί.— 'Ανάβαση στους Δελφούς, έπίσκεψη άρχαιοτήτων και Μουσείου. 'Ελληνες και ξένοι άρχαιολόγοι θα έξηγήσουν τήν ιστορική και καλλιτεχνική σημασία των έρειπίων.

1 μ. μ.— Πρόγευμα σε ύπόστεγα στ' αλώνια. Χωρικοί θα τραγουδούνε κλέφτικα τραγούδια με συνοδεία αυλών και άλλων ντόπιων οργάνων.

4 μ. μ.— 'Από τις Φαιδριάδες Πέτρες, με σάλπιγγες θα δόθει τό σύνθημα τής συγκέντρωσης στο 'Αρχαίο Θέατρο. Θα εκτελεστεί από τήν Χορωδία και τήν 'Ορχήστρα ό ύμνος του 'Απόλλωνος. Θα παραστηθεί ό «Προμηθέας Δεσμώτης» του Αισχύλου. 'Ο κ. Σικελιανός θα μιλήσει για τόν σκοπό τής Δελφικής 'Οργάνωσης κατά τήν άρχαιότητα και σήμερα.

ΗΜΕΡΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Πρωί.— 'Από τά πλοία, που διανυκτερεύουν οι προσκυνητές, ανάβαση στους Δελφούς. 'Επίσκεψη τής Βιοτεχνικής 'Εκθεσης. 'Η κ. Εύα Σικελιανού θα μιλήσει για τή σημασία τής Λαϊκής Τέχνης και γενικά για τήν έργασία του άργαλειού.

11 π. μ.— 'Ομιλία του άρχαιολόγου κ. Ντέρπεφελδ περι 'Αρχαίου Θεάτρου.

3 μ. μ.— 'Αγώνες άθλητικοί στο 'Αρχαίο Στάδιο. Θα χορευτεί ό άρχαίος Πυρρήχιος με πανοπλίες.

8 μ. μ.— 'Εκτέλεση Βυζαντινής 'Εκκλησιαστικής Μουσικής από τήν Χορωδία, στο 'Αρχαίο Θέατρο. 'Ακολουθούν τά Σεπτήρια : Χορευτική άναπαράσταση τής μάχης του 'Απόλλωνα με τόν Πύθωνα.— 'Επινίκια και ύμνος 'Απόλλωνος από τή χορωδία και 'Ορχήστρα.— Λαυπαδηδρομία στην 'Ιερά όδo από τούς άθλητές που θα φωτίσουν με δάδες τήν κάθοδο των έπισκεπτών.

— 'Η μετάφραση του "Προμηθέα,, έγινε από τόν ποιητή Ι. Γρυπάρη. Οι προσωπίδες από τήν γλόπτρια 'Ελένη Σαρντώ. 'Η μουσική των χωρικών γράφηκε από τόν καθηγητή κ. Κ. Α. Ψάχο με τούς κατά παράδοση έλληνικούς ρυθμούς. Τα φορέματα ύφάθησαν στον άργαλειό τής κ. Εύας Σικελιανού που έπιμελήθηκε και τήν άσκηση του χορού στή βάση τής μελέτης των παραστάσεων των άρχαίων άγγείων.

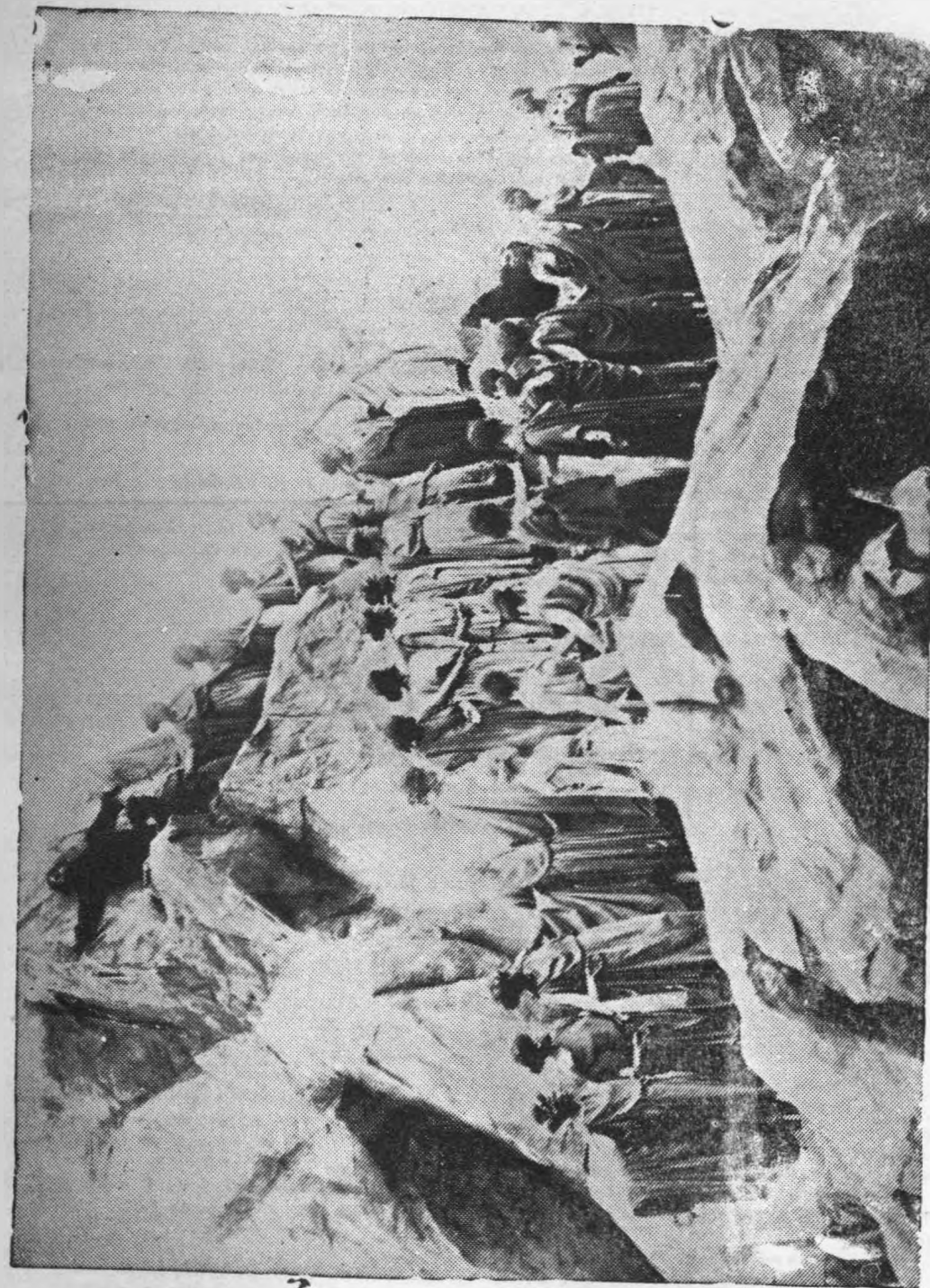
— Τήν σκηνοθεσία είχαν αναλάβει ό κ. Πάνος Καλογερίκος. Μέρος στην εκτέλεση έλαβαν οι Γ. Μπούρος ('Προμηθέας), Η. Δεστούνης ('Ηφαιστος), Ορ. Κοντογιάννης (Κράτος), Μαρ. Καλογερίκου (Βία), δυς Μαρούλη ('Ιώ).

— Τήν Χορωδία και 'Ορχήστρα διηύθυνε ό κ. Φ. Οικονομίδης.

— Στους αγώνες έλαβαν μέρος οι μαθητές του Διδασκαλείου Γυμναστικής και άθλητικές ομάδες Θεσσαλονίκης και Δεσφίνας. Τα Σεπτήρια εκτελέστηκαν από τόν χορευτή Βάσο Κανέλο και τή γυναίκα του Ταγάρα Κανέλλου.

— 'Η Βιοτεχνική 'Εκθεση ήταν οργανωμένη από κυρίες με τήν διεύθυνση τής κ. 'Αγγ. Χατζημιάλη.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ "ΠΡΟΜΗΘΕΑ,,

Η ΒΙΑ

(ΜΑΣΚΑ)

ΔΕΛΦΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Η ΑΦΙΕΡΩΣΗ (ἀποσπάσματα)

I

Μὰ ἦρθεν ἡ μέρα, ποῦ οἱ νεκροὶ κ' οἱ ζωντανοὶ σιμά μου
Καθὼς οἱ βᾶτοι ἐπιάνονταν ἀπὸ τὸ φόρεμά μου·

Καὶ μοναχὸς ἀπόμεινα στὰ ράκη μέσα ἄτός μου.
Κι' εἶπα: «Καιρὸς καὶ μένυε νὰ φέξει ὁ σκελετός μου·

Μόνον, ψιγὴ μου, πρὶν εβυστεῖς, ξεδιάλυσε καὶ κρίνε,
Σὲ ζωντανούς καὶ οὐ νεκρούς, ποιὸς εἶνε, ποιὸς δὲν εἶνε».

Κι' ὡς τὸ ραβδί μου, ἐσήκωσα γιὰ νὰ χιτυπήσω αἰφνίδιος
Μὲς στὸ κοπάδι, ἡ ὄψη του, πιά δὲ μοῦ φάνη ἡ ἴδια.

Σὰ σκήπτρον ἐφάνταξε μὲ μιὰ τὴ λάμψη νάχε πάρει,
Καὶ μὲς στὴ φούχτα, τῶνιωσα νὰ τρέμει, θεῖο κοντάρι.

Γιατὶ τὴν ὥρα τῆς ὄργης καὶ τοῦ χαμοῦ, ἀπὸ πέρα,
Εἶδα ἀσκητὴ τῶν ἀσκητῶν, τῆς γῆς μου τὸν πατέρα.

Σῶμα εἴτε πνέμμα νὰ τὸν πῶ, κι' ὁ λόγος δὲν τὸ πλάθει
Μ' ἀπὸ τὴ γάρκα εἶταν γυμνός, σὰν ἀπ' τὴ θήκη ἡ σπάϊθη.

Κ' ἐκραξα: «ὦ οὐ τοῦ πρόσμενα, σταμάτα τὴν ὁρμή μου,
Τί ἐσύ ἴσαι ἡ δυνατότερη συμπόνια στὸ κορμί μου,

Ἐσύ ἴσαι ὁ μύχτος ὁ τρανός, ἐσύ ἴσαι τ' ἄγια θάρρη,
Ἐσὺ τοῦ νοῦ μου, τὸ κρυφὸν ἀκρόγωνο λιθάρι.

Τὰ μονοπάτια μου ἔφεξαν, ἀρχὴ ὠμορφιάς ὡς πέρα·
Μὰ ἄς εἶτανε νὰ Σ' ἄγγιζα τὰ γόνισα, πατέρα.

Σὰν τέλος φανερώθηκες, στιμάτα κι' ἄκουσέ με·
Κι' ὡς ὁ σκαφτιάς καὶ ὡς ὁ σποριάς τὴ γῆ, διβόλισέ με,

Διβόλισε ὡς τὸ κόκκαλο καὶ ψάξε με ὡς τὸ σπλάχνον·
Καὶ φάνη μου, ἀποκρίθηκε: «Πρὶν γεννηθεῖς, Σὲ ψάχνω».

Τί, χεῖλι δὲν ἐσάλεψεν αὐτὸς καὶ δὲ μιλοῦσε,
Μὰ ὁ στιχισμὸς του, σὰ βροντὴ στὶς φλέβες μου ἐκυλοῦσε.

Μὰ στὸ κεφάλι μου ἄπλωσε τὸ χέρι κι' ἄν βλογοῦσε
Δὲ θάρρησα, τί ὀλάκερο στὴ γῆ μοῦ τὸ λυγοῦσε.

Κ' εἶπα: «Πατέρα, θές σκυφτός νὰ μείνω, κι' ὅσο ζήσω,
Σὰ οὐ πηγὴ, σὰ πόδια Σου, τὴ δίψι μου νὰ σβύσω;

Τί Ἐσύ ἴσαι ὀλόγρος κι' ἄν σκυφτὴ ἐδιάβαινε ἡ ζωὴ μου,
Κι' ἄν ὄλη ξόδενα, μπροστὰ στὰ μάτια Σου, τὴν πνοή μου,

Σπίθια φυσῶντας λιγοστή, στὸ μυστικὸ σου σπῆλιο,
Γιὰ νὰ ξανάψω ἓνα τρανὸ ναυαγισμένον ἥλιο,

Διάταξε, ἄν εἶνε νὰ σταθῶ στὰ πόδια Σου, πατέρα,
Νὰ μὴν τοξέψω τῆς καρδιάς τὸν πόθον ἀκόμα πέρα,

Τοῦ ἄλλου τὴ λάμψη νὰ γδυθῶ, καὶ νὰ με, θέρισέ τη
Τὴ σκέψη, ποῦ μὲν θράφηκεν ἀνέμπαδα σὰ χαιίτη».

Κ' εἶπα: «Στὸν ἅγιον δρόμο Σου, πατέρι, ὡς εἶπαι νᾶμπω,
Συχώρα με, ἂν πλυνήθηκα στής ἀνησιᾶς τὸν κάμπ),

Κι' ἂν ὅπου σέρνει ὁ ἄνθρωπος μιὰ γνώστην ἀκαμάτρω,
Ἄν κάποιε δυνάμωνε τριγύρω μου τῆ λίστρα,

Παρακαλιόμουν τὸ ἄμετρο ποτάμι Ση, νὰ στρέψει
Ἄν ὅπου ἡ χαρὰ μου φούντωνε, γιὰ μιὰ σιγμὴ, τῆ σκέψη.

Ἦ, στὸ χαμὸ ἂν δεόμουνα ποῦ βίδιζε ὁ λαὸς Σου,
Βοήθειας χέρι ἀκούραστο νὰ γύρει τὸ ἔλεός σου

Μόνω, πατέρα, ὡς εἶτανε ἡ θλίψη κ' ἡ σιωπὴ μου
Στοὺς ἅγιους μέσα βράχους Σου, νὰ σβύσουν τὴν ντροπὴ μου».

Καὶ θάρρεψα ἀποκρίθηκε: «Γιὰ ν' ἄρθεις ὡς ἐμένα,
Πολλὰ σοῦ ἐφέξαν κόκκαλα, στὸ δρόμο Σου σπαιρμένα.

Δὲν εἶναι διάβα ἐνὸς λαοῦ, δὲν εἶναι κοιμητήρι
Λίγων νεκρῶν, τὸ ἀθάνατο ποῦ μπῆκες χωνευτήρι.

Ἐδῶ ἔνε ἡ ἄμετρη σιγὴ, ἐδῶ ἔνε ἡ κρύφια τάξη,
Ἐδῶ κ' ἡ δρόσο ἀκούγεται, ἀπὸ τὰ νέφη ἂν στάξει.

Δὴ ἔνε τὸ πλέγμα τῶν ναῶν, ἡ συντηχία τῆς φύσης,
Ἐδῶ ἀνταμώνονται τῆς γῆς, σὲ μιὰ, οἱ τρανὲς αἰσθήσεις

Ἐδῶ τοῦ πόνου εἶν' ὁ βυθός, ἐδῶ τοῦ μόχτου ἡ κόψη,
Ἐδ' ὄλος τρέμει ὁ ἄνθρωπος, τὸ ναὶ ν' ἀκούσει ἢ τ' ὄχι.

Ἐδῶ, ὡς τὸν ζῶσει ἀλάλητη τοῦ θεοῦ ἡ ἀκράτητη ἄχνα,
Ποῦ ἀκέρια λύνει μέσα του τὰ φρένα καὶ τὰ σπλάχνα,

Ξαστραύφοντες ἀγνάνια του τῆς βούλησης τὸ δρόμο,
Ἦ, τοῦ στεριώνει ἀθάνατη τὴν κεφαλὴ στὸν ὦμο,

Ἦ, σᾶμπως χώρια ἀπ' τὸ κορμί, ἡ σκέψη ἡ κορυφαία,
Τὴν προβοδᾶ, ὡς τὰ κύματα, τὴν κεφαλὴ τοῦ Ὀρφέα,

Ὅπου τραγούδαε μοναχὴ, λογιάζοντας ν' ἀράξει
Στῆς ἀφθαρσίας τὸ πέλαγο, π' ὄλ' ἡ ψυχὴ εἶνε πράξη.

Τί, μάταιη σκέψη καὶ θαυτή, ποτὲ δὲν τριγυρίζει,
Τοῦ τόπου ἐτούτου τ' ἀψηλὸ, γαλήνιο μετερίζι

Ἄλλ' ὡς αἰῶνια γύρω του, κρατοῦν οἱ ἀητοὶ ἀνοιγμένα,
Πλατιά φτερούγα, ἀπὸ τρανὸ ρυθμὸ κυβερνημένη,

Τρανοὶ παρόμοια οἱ στοχασμοί, κι' ἀδάμαστοι, καὶ λίγοι,
Ἐκεῖ τοῦ ἀνθρώπου ἡ βούληση π' ἀπιστομάει νὰ φύγει,

Γὴ μοναξιά τρομάζοντας καὶ τὸν βαρὺν ἀγῶνα,
Σὰν ἡ καρδιά σφυροκοπᾶ, σέ χέρια, νοῦ, καὶ γόνα,

Τὴν κάτου γῆ, μὲ τοῦ φτεροῦ τὸν μέγαν Ἰσαίο σκέπουν,
Κι' ὄλα, ἀξ-χώριστα, τ' ἀκούν ἀντάμα καὶ τὰ βλέπουν.

Μόνω, τὸ νοῦ Σου, σὲ τρανεὺς βυθοὺς ἂν νὰ βυθίσεις
Ζητᾶς, ἐδῶ στὰ πόδια μου ν' ἀρθεῖς καὶ νὰ καθίσεις.

Ἔτσι, τὰ λόγια του, σιγὰ στὰ φρένα μου ἐκινούσαν,
Κι' ἀπίνωθ' ἐλάμνανε οἱ ἀητοὶ καὶ τριγυροῦσαν.

Καὶ καθίω στὰ πόδια του, σὰν ἓνας ποῦ θυμῆται
Βαθιά καὶ πάνω στὸ ἴδιο του τὸ γόνα ἀποκοιμῆται.

Τότε τὸ βῆμα ἐτάχυνα, τὶ ἀνάνιωσα στὰ στήθια,
Κοιτῶ παλμὸ, σὰν ἄνθρωπος ποῦ ξεκινᾷ γιὰ βοήθεια.

Κι' ὡς σίμωσα περισσότερο, στηλὰ ἐξιανάειδα πάλι.
Κοὶ μοῦ φανῆκαν ἄνθρωποι, ὄχι ἄμαθοι ἀπὸ πάλι.

Ποιοὶ ἔταν δὲν ἔξω· μὰ ὄλοι τους, ὀρθοὶ εἶτε πλαγιασμένοι
Καὶ ὁ καθένας ἔμιαζε βοιβὸς νὰ περιμένει.

Τότε, μὲ τριῶντα σταλὸ σηκώνοντας τὸ βίβρος
Τῆς ἐντολῆς, προχώρησα σιτὴ μέση τους μὲ θάρρος.

Κι' αὐτοί, τὸ βῆμα ὡς ἄκουσαν καὶ κάτταξαν ἀπάνω,
Στὸ νοῦ τους μὲ λογιάζοντε γιὰ τοῦ βεννοῦ τσοπάνο.

Μὰ γὼ σταμάτησα ἐκεῖδ' κ' εἶταν θρονί μου ὁ βράχος
Καὶ κυκλικὰ τοὺς κύτταξα, καθὼς ὁ ἀρχαῖος διδάχος:

«Τρανὸ τοῦ μόχτου τὸ ἄγαλμα, ἀνάμεσό σας σταίνω
Καὶ τὸ κορμί σας καὶ τὸ νοῦ, μὲ τ' ἄγαλμα ἀνασταίνω.

«Ντροπή, τοὺς ἔκραξα, ντροπή, σκωθῆτε, τιναχτήτε
Κι' ἓνας τὸν ἄλλο σμίγοντας, στὰ μάτια κυταχτήτε!

«Ντροπή, τοὺς ἔκραξα, ντροπή, σιτὴ νιάτα σας λιγάκι,
Νὰ σᾶς βυραίνει τὸ ψωμί σὰ ν' ἄτανε φαρμάκι

Ἄπλοχερῆστε ἀπάνω του γοργὰ καὶ δυναμῶστε
Κι' ἂν ἐκινήσατε μαζί, κ' ἐδῶ ψηλὰ ἀνταμῶστε».

«Σκωθῆτε κι' ἀπ' τὸ κάρωμα τὸ λογισμό σας λούστε,
Πάλι τοὺς ἔκραξα μὲ μιὰ, καὶ τῆ φωνή μου ἀκοῦστε.

«Τὶ πιὰ, πηδᾶ στὸ πνέμμα μου, ὁ λόγος, σὰν τὸ κριάρι
Ποῦ τῶχει ζῶσει ἡ ἀνοιξη καὶ τὸ ψηλὸ χορτάρι.

Πῶς, στὴν τραχιά συνείθισαν π' ἀκοῦτε ἀχῶ, τ' αἰτία μου,
Κ' εἶναι βουνίσια δύναμη, θαρρεῖτ', ἡ ἀποκοτιά μου;

Ἦ δύναμ' εἶν' ἡ μουσική, ποῦ διαπερνᾷ τοὺς αἰῶνες,
Κι' ὡς ὁ Σαμψών, ἀπ' τοῦ καιροῦ κρατιέμαι τίς κολῶνες.

Ἄλλο τραπέζι—ἀκλούθησα—γιὰ Σᾶς εἶχα στρωμένο
Ἄχ, πόσο, νὰ τὸ ξέρατε, καιρὸ, Σᾶς περιμένω»!

Τότε, τὰ μάτια ἀνοιξάνε πλατιά στὸ πρόσωπό μου,
Σὰ νὰ μαντέψανε θαμπά, τὸ νοῦ καὶ τὸ σκοπὸ μου.

Καὶ τότε ἐγώ, τὸ πνέμμα μου, σὰ Βαβυλὸν ἀμφορέα,
Πρὸς τῶν μελλόντων στρέφοντας τὸ θεῖον ἀρχιερέα.

Τὸν Ἥλιο, ἔτσι τὸς μίλησα, ποῦ πύρθηκε ἡ μιλιὰ τους
Ἄπὸ τὸ οπλάχνο, κι' ἀνοιξαν σὲ μὲ τὴν ἀγκαλιά τους.

Κ' εἶπα: «Γιὰ πάλι ἢ γιὰ χορὸ, ἔτοιμοι τώρα ἂν εἴστε,
Τ' ἀνοιξαντάρια ψάλλοντας ὄλης τῆς γῆς, κινήστε.

Κορμιά μνημένα, ἀπὸ τὴ νιὰ χαρὰ χορεῦτε γύρω,
Τὶ ἢ μοῖρα, τώρα ξεπετᾶ καὶ τὸ δικό σας κλῆρο.

Κι' ὄλοι, ἀνυπόμονη καρδιά, τόλμη ἰσοῦ γεμάτοι,
Τῆ γῆ χτυπάτε, ὡς τῆ χτυπᾷ γιὰ νὰ κινήσει τὸ ἄτι.

Τὶ πιὰ φερμάσαν οἱ καιροί, κι' ὁ χρόνος ποῦ στοιχιώνει
Τὰ πάντα, λυώνει τὴ σιγὴ τῶν αἰῶνων σὰν τὸ χιόνι,

Νὰ κατεβοῦν τὰ ρέματα τῶν αἰώνων, ἀπ' τὰ πλάγια
Κάθε κορφῆς, ὡς στ' ἄβαθα τοῦ πρώτου κόσμου, τ' ἄγια,

Ρείπια κι' ἀνθοὶ νὰ σμίξουνε, ἀπ' τὰ βαθιά νὰ κράζει
Τῆς Γῆς τὸ πνεῦμα, σὰν καρδιὰ κ' ἡ πέτρα νὰ στενάξει.

Μὰ πρὶν κινήσετε μαζί, τριγύρα μου σιμῶστε,
Κι' ὄλοι τὰ χέρι δένοντας, τὸ μέγαν Ὄρχο ὁμῶστε.

Ν' ἀκούστε πρῶτα τὸ Ρυθμό, ποῦ ἀπ' τὴν κορφὴ Σᾶς φέρνω,
Ποῦ με τὸν ἴδιον ὄργονω πιά, καὶ με τὸν ἴδιον σπέρονω,

Καὶ γιὰ τὸν ἴδιο σᾶς κρατῶ, μαζί Σας πρὶν νὰ φύρω,
Γιὰ ὅ' ἡς τῆς γῆς τὸ θερισμὸ, γιὰ ὅλης τῆς γῆς τὸν τρύγο».

Εἶπα κι' ὁμόσαν κ' ἔσμιξε τὰ πνεῦματα ὁ ἀγῶνας,
Σὰ με τὴν γῆν ἐδέθησαν ὁ νέος τους ἀραβῶνας.

Κι' ὄλοι μαζί χτυπήσανε τὴ φτέρνα τους στὸ χῶμα,
Κι' ἔτσι, ἀρχινῶντας τὸ χορὸν, ἀνοίξανε τὸ στόμα:

«Τῆς Γῆς ὁ πρόβουλος Ρυθμὸς, ρυθμὸς ὁ σύντροφός της,
Ρυθμὸς μεγάλος καὶ βαθὺς καὶ μυστικὸς τὸ φῶς της.

Κύκνο δὲν εἶχαμε ὁδηγό, στὸ μυθικὸ ταξίδι,
Ὅπου ἐλογιάσαμε, πῶς πιά, δὲν ἔχει διαβασίδι.

Μὰ νὰ, τῶν κύκνων ἡ ψυχὴ, ποῦ αἰῶνες περιμένει,
Τώρα χτυπᾷ ἀπ' τὸ λήθαργο φτερά, λευτερωμένη».

Καὶ γὼ, σάμπως ἀπόμερα καὶ δὲν ἀνάσαινα ἄχνι,
Μὰ μιὰ λαχτάρα μοῦ ἄγγιζεν, ἀμίλητη, τὰ σπλάχνα.

Τὶ φάνη μου, σὶ σήκωσα τὰ μάτια μου, ἀπὸ πέρι
Πάλι ξανάειδα μυστικὸ, τῆς γῆς μου τὸν πατέρα.

Σὰ χιόνι, εἶταν ἀπάνω του, ἀνείπωτη ἡ ἀγνότη,
Κ' εἶταν τὰ γέρα του, ὡς ποτὲ στὴ γῆ δὲν εἶταν νιότη

Καὶ σύνταχα, στὰ φρένα μου, σὰ νάτανε φιλί του
Στὸ μέτωπό μου, τὴ στερνὴ ξεχώρισα ἐντολή του.

«Παιδί τῆς ἴδιας μου ψυχῆς, τὴ δύναμή σου κράτει,
Γιὰ νὰ γενεῖ καὶ γι' ἄλλουνοὺς στρατὶ καὶ μονοπάτι.

«Νάτη, τῶν κύκνων ἡ ψυχὴ, ποῦ αἰῶνες περιμένει,
Τώρα χτυπᾷ ἀπ' τὸ λήθαργο φτερά, ξαλαφρωμένη»

Μὰ πρὶν ὀλάκαιρη σκωθεῖ κι' ὀλόρθα τὰ τινάξει
Πρὸς τὴν καθάρια μουσικὴ, πρὸς τὴν αἰὼνια πράξη,

Ἀπ' τὰ μαστάρια ποῦ κρατᾶς τῆς γνώσης τὰ μεγάλα
Κι' ὡς καταραχάστες γαληνοὺς τῆς γῆς ἀρμές τὸ γάλα,

Νὰ πιοῦνε δόσε τους πλατιά, σὰ νάταν ἡ ψυχὴ μου,
Καὶ στάλα-στάλα, τὴν κρυφὴ ποῦ πῆρες διδαχὴ μου».

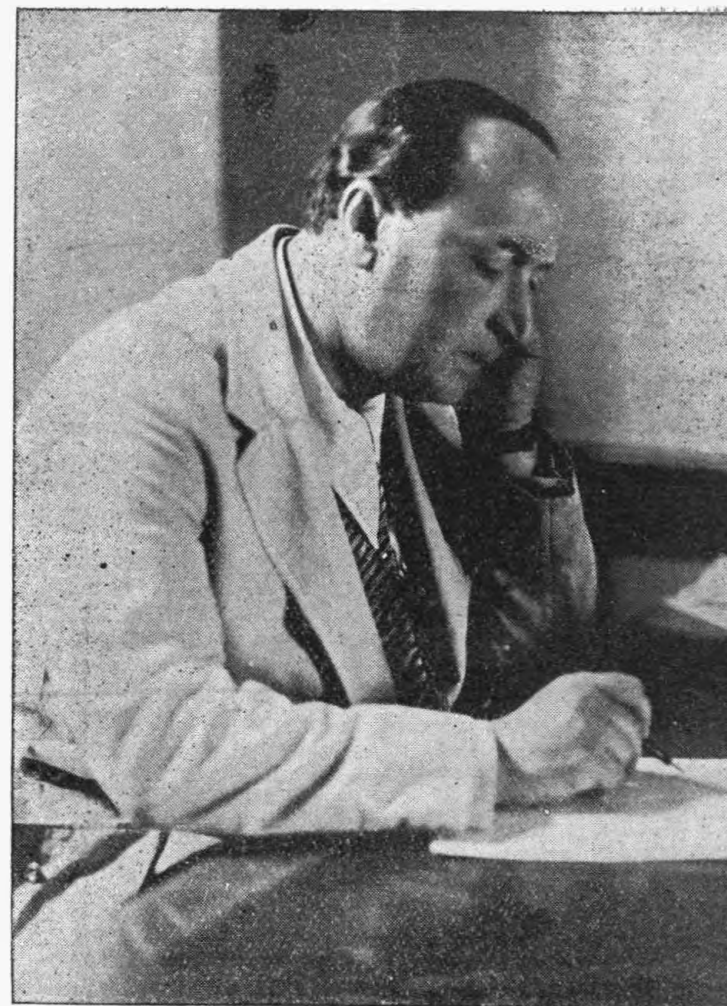
Ἔτσι μοῦ μίλητε καὶ γὼ, σὰν εἶδα νὰ μοῦ νεύει,
Κι' ἄρχισε ἡ δίπλη τοῦ χοροῦ νὰ σιγογαληνεύει,

Πίλι τοὺς κράτησα ἔκειδά. Πάλι θρονί μου ὁ βράχος.
Πάλι τοὺς εἶδα κυκλικά, ὡς ἀν ὁ ἀρχαῖος διδύχος.

ΕΚΕΙ ΕΣΤΑΜΑΘΗΣΑ· ΕΚΕΙ ΞΑΝΑΞΕΡΑ Τ' ΑΓΙΑ ΘΑΡΡΗ·
ΚΑΙ ΔΟ ΑΚΟΥΜΠΩ, ΤΟΥ ΛΥΤΡΩΜΟΥ ΤΟ ΑΚΡΟΓΩΝΟ ΛΙΘΑΡΙ.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

Η ΔΕΛΦΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ:

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΗΣ ΔΕΛΦΙΚΗΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ

[Ὁ Ἄγγελος Σικελιανὸς κατὰ πρόσκληση τοῦ «Λογοτεχνικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ ὀμίλου» τοῦ Πειραιῶς, μίλησε στὶς 29 Μαΐου γιὰ τὶς γενικὲς πνευματικὲς γραμμὲς τοῦ ἔργου τῶν Δελφῶν. Πρὶν ἀπὸ τὴν ὁμιλία ποῦ τυπώνουμε πρὸ κάτω, ὁ κ. Κλώνης ἐκ μέρους τοῦ Ὀμίλου ἐδιάρθασε τὴν ἀκόλουθη εἰσήγηση:

... Ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, μέσα ἀπὸ τὴν αὐτὴ γενεὰ τὴν ὀρμασμένη ἀπὸ τὶς κρίσεις τῶν ἀρνήσεων καὶ τῶν ἀμφιβολιῶν, καὶ νέοι, καὶ ἀπειροὶ οἱ περισσότεροί, εἴμαστε εὐτυχημένοι νὰ ἀκούσουμε τὴν φωνὴ τοῦ Ποιητῆ στὸ χῶρο τοῦτο, με ὅλη τὴν πρόθεση πιά σήμερα νὰ ἐνωτισθοῦμε τοὺς στοχασμοὺς του.

Πιστεύουμε καὶ δὲ διστάζουμε.

Εἶναι τὸ ὀλίγο ποῦ μποροῦμε.

Ἡ Μυστικὴ λάμψη ποῦ ἐξεπορεύθη ἀπὸ τοὺς Δελφοὺς στὶς ψυχὲς μας, μᾶς ἔκανε νὰ

ὑποπτευθοῦμε τὴν ἱεραρχία ἀπὸ τῶν αἰωνίων γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ἀξιών, καὶ ἐξέθρεψε μέσα στὸν συγκλονισμὸ αὐτὸ τὴ θέληση νὰ παρακολουθήσουμε ἐκείνους ποῦ τραβοῦν νὰ πραγματοποιήσουν τοὺς σκοποὺς των.

Μπροστὶ στὶ μάτια μας, εἶδαμε τὴν εἰκόνα τῶν αἰωνίων ἀνθρωπίνων ἐγχειρημάτων: ἕναν τιτᾶνα καθηλωμένο στὸ βράχο, με τὸν ὀλύμπιο ἀετὸ νὰ κατατρῶγει τὸ ἦπαρ του.

Καὶ μέσα στὴν Δελφικὴν ἐσπέρα ἐμείναμε ἄφωνοι, ὑποπτευόμενοι πόσο μιὰ στιγμὴ εἴμαστε ἐλεύθεροι στὸ πνεῦμα, καὶ ἀκούσαμε τὴν ἐπιταγὴ τῆς ἡλικίας μας: νὰ δράσουμε δημιουργικά, νὰ δράσουμε τὸ λίγο ποῦ μποροῦμε.

Μεταξὺ μας, νὰ τόσοι—ποῦ δὲν εἶναι στὴ φύση τους ὁ δισταγμὸς—διστακτικοί.

Σὰν αὐτοὺς καταλαβαίνουμε τὴν ἐπιρροή

τήν ημέρα της Ιερής Εκείνης επαφής. Και τη στιγμή αυτή, είμαι πλέον ήσυχος και βέβαιος, πώς ο σπόρος του όρκου μυστικά δουλεύει μέσα σ' όλες τις άγνες και δυνατές ψυχές εκείνες που άνοιχτήκαν για να τον δεχτούν.

Και τώρα προχωρώ με άνείπωτην ευλάβεια, με Ιερή συγκίνηση προς την πραγματοποίηση της σημερινής σε τούτο το έδαφος πνευματικής της Δελφικής προσπάθειας αναμεταξύ μας επαφής. Μία άνησυχία δίκαιη υπήρξε και σε κείνους που άμφιβάλλουν και σε κείνους που διαβλέπουν τον εσώτερο σκοπό της Δελφικής προσπάθειας, γιατί τάχα ή πρώτη πέτρα της δεν βάλθηκε άπ' ευθείας στο κοσμογονικό έδαφος των κοινωνικών αγωνιών. Θα χρειάζονταν βέβαια μία πολύ μεγάλη ανάπτυξη για να εξηγήσω τα αίτια που με έκαμαν ν' αναχωρήσω από την άνώτερη συνθετική άποψη των προβλημάτων όπου άσασχολούν την εποχή μας, προς στίς πλέον των άμεσες άπόψεις, προς στίς πιο στοιχειώδεις και τις πιο άπλές. Προς το παρόν περιορίζομαι να πω τα εξής: Βεβαιότατα, αν άκούσαμε τη γλώσσα μοναχά των φαινομένων, αν άκολουθούσαμε τη χρονολογική εξέλιξη των γεγονότων του καιρού μας, θα έπρεπε να φανταστούμε ότι ή κοινωνική ανάπτυξη δεν μπορεί να γίνει παρά μόνον εκ των κάτω προς τα άνω, από μόνον το έργο ψυχόρητο των λαών, προς στίς άνώτερες δημιουργικές επιταγές. Άλλ' αυτή ή πίστη θα ήτανε κατά τη γνώμη μου άτελής ή για να πω καλλίτερα ήμιτελής. Πραγματικά λοιπόν κατά την πίστη μου και τη συνείδησή μου ή δημιουργική πρόοδος μιας νέας κοινωνικής κοσμογονίας συνίσταται και οφείλει να συνίσταται, ακόμα και ως προς την εξέλιξη των γεγονότων, στο να φέρωνται εις φώς οι δημιουργικές αξίες μιας εποχής, όχι μόνον από το δίκαιο ψυχόρητο των λαών, αλλά πρό πάντων και από την αντίθετη φορά του πνεύματος των εκλεκτών, εκ των άνω προς τα κάτω δηλαδή. Κατόπιν άπ' τις σύντομες αλλά σαφέςστατες αυτές δηλώσεις σπεύδω να προσθέσω ότι για τα Δελφικά προσπάθεια, ο εργατικός κόσμος χάρη στίς στοιχειά της πλουσιότερης αύθορησίας και ζωικότητάς του, άποτέλει και θέλει άποτελεί τη βάση της οποίας οι ομαδικές αξιώσεις, θα προσφέρουν στίς πνευματικές πράξεις της Δελφικής προσπάθειας, το πολυτιμώτατο συμπλήρωμα και αυτό τούτο το Ιστορικό της κώρος. Το γεγονός μιας πνευματικής ανεξαρτησίας της Δελφικής προσπάθειας άπέναντι όρισμένων κοινωνικών θεωριών, ή άπέναντι όρισμένης τακτικής, δεν μειώνει ούδέ κατ' ελάχιστο, άπεναντίας τονώνει μάλιστα, τον κεντρικό και άναμορφωτικό κοινωνικό σκοπό της εποχής. Την καθαυτό εργατική τάξη, ένδιαφέροιστο περισσότερο από κάθε άλλον ή τόνωση και ή άναμορφωση των ήθων και έποιένας ή συγκρότησή της γύρω από πλήρεις, υπερίφανες και ανεξάντλητες δημιουργικές άρχές. Για τούτο, από το πεδίο του άποκλειστικά ύλικού ανταγωνισμού, στο όποιο τον αφήνει να αίματοχυλιέται ένας διανοητικός νεολαγανισμός, ο όποιος, υπεράνω της πνευματικής δουλοφροσύνης του και του

κατά βάθος μπουρξοαζισμού του, δεν διατήρησε ως σημαία του παρά τη μάλλον έξωτερική και ταπεινωτική διάκριση ως προς τις ανθρώπινες κατατάξεις — τη διάκριση μόνο της φτώχειας και του πλούτου — έχομε την υποχρέωση να ύψώσουμε πάση θυσία τη συνείδηση των εργατικών στρωμάτων, στη σφαίρα της άνώτερης δημιουργικής ευθύνης· μ' άλλα λόγια να πασχίσουμε να δώσουμε σε αυτήν συγχρόνως και όχι χώρια, άνεση, υπερίφανεια και άποστολή. Για να άποδείξω πόσο αυτές οι σκέψεις ήταν και είνε συσσωματωμένες με τη Δελφική προσπάθεια άρχει και μόνο ν' αναφέρω στίς κυριότερες γραμμές, το πρόγραμμα της Δελφικής οργάνωσης, καθώς το έχαραξα στίς σημειώσεις μου πρό τριών έτών :

Ίδού αυτό :
• Μία ζωντανή πνευματική διδασκαλία, οφείλει να εκδηλωθεί την ώρα τούτη μες στο Χρόνο και στο διάστημα, κατά ένα τρόπο όχι άφηρημένο, αλλά άπόλυτα συνθετικό και ζωτικό. Η διδασκαλία αυτή οφείλει να είνε επικρωτική των υψηλότερων αξιώσεων του ανθρώπου, αναχωρώντας από μίαν άφετηριάν βέβαιη και άντικειμενική. Η διδασκαλία τούτη, σύγγεντρο των αξιώσεων αυτών, οφείλει να άφορα, όχι πλέον τη διαμόρφωση θεωριών, αλλά τη διαμόρφωση άπ' ευθείας πράξεων πνευματικών και θετικά ρυθμιστικών. Η διδασκαλία τέλος τούτη, οφείλει (άδιάφορο αν πρέπει να άφορηήσει από ένα κεντρικό της Γής σημείο) να άντλεί τις ζωτικές δυνάμεις της, ως ένα δέντρο γενεαλογικό παγκόσμιο, από ολόκληρη ανεξάρτητη την Ιστορία και από ολόκληρο το έδαφος της Γής. Άπαξ συγκροτούμενη σε σώμα δημιουργικό αυτόνομο, ή διδασκαλία αυτή, οφείλει να εξασφαλίζει την πνευματική της επικράτηση, θεωρώντας ως ένα έδαφος άγνής της ένεργειας, όχι αυτή ή εκείνη τη μονόπλευρη άποψη των προβλημάτων του καιρού μας, αλλά σύνθετο και ολόκληρο το πρόβλημα του ανθρώπου και της Γής. Άλλά για να συγκροτηθεί σε σώμα δημιουργικό αυτόνομο άναγκη να ένσαρκωθεί Ιεραρχικά, στίς εξής ιδιαίτερες οργανισμούς.

Πρώτον : Τον κεντρικό οργανισμό, που θ' αντιπροσωπεύει αυτό το πνεύμα της διδασκαλίας και θα έπαρουσιάζει, άπάνω στην άνώτερη βιολογική των προβλημάτων άποψη (τη μόνη που επιτρέπει άληθινά, τη βασική και όχι την εφήμερή τους τοποθέτηση, επανόρθωση ή λύση), άποδίδοντάς τα στην υπέρτερη συνθετική μορφή τους, που όπως πάντα, έθεωρήθη άπ' τους μεγάλους δημιουργούς και θεομοθέτες, ως άρχή καθολικά ενεργητική.

Δεύτερον : Τον εκπαιδευτικό οργανισμό, έδρα αναζητήσεων συνθετικών, πνευματικό Πανεπιστήμιο, ύποχρεωμένο να τροφοδοτεί πλατύτατα και τις άνάγκες των περισσότερο άνδρωμένων διανοιών, αλλά και με συνοχή ήθική και δημιουργική άδιάσπαστη, όλες τις διανοητικές διαβαθμίσεις, ή αξιώσεις, με την ίδια ποιοτικώς άνόθευτη τροφή.

και Τρίτο : Τον οικονομολογικό οργανισμό, όπου στο πεδίο της πρακτικής ένεργειας και της άμεσης κοινωνικής αλληλεπίδρασης

(σε συνοχή και πάλι έντελώς άδιάσπαστη, προς τις μεγάλες κεντρικές άρχές), θα οφείλουν ν' αναπτύσσονται οι θεμελιώδεις ικανότητες του άτομου, ως παράγοντος κοινωνικού. Οι οργανισμοί αυτοί, θα οφείλουν φανερά να εύρίσκονται σε τέτοια άμοιβαία διεύσδυση, ώστε όποιος δήποτε από τούτους, να αντιπροσωπεύει το περιεχόμενο και των δύο άλλων. Αυτή άλλωστε είνε ή τέλεια παραγνωρισμένη στον καιρό μας σκοπιμότητα και έννοια της Ιεραρχίας :

Το να ύπάρχει για όλα τα στοιχεία μιας δημιουργικής προσπάθειας κάποια εστία πνευματικής παρόρησης προς δράση, ή όποια συγχρόνως νάνε και εστία συνειδητής έπιστροφής.

Έτσι, ενώ ο πρώτος από τους οργανισμούς αυτούς θα είνε ύποχρεωμένος να άσχολείται με τη σύνθεση και τη βεβαίωση των άρχων, ο δεύτερος θα οφείλει ν' αναπτύσσει άρτια και άνάλογα προς την άποστολή τους τις άρχές εκείνες, και ο τρίτος, να τις παρουσιάζει σε ζωική και άνόθευτη στο πρακτικό έπίπεδο έφαρμογή.

Με άλλα λόγια, τη στιγμή που οι κατευθύνοσες ιδέες θα να κατέχουνε το κέντρο, ο εκπαιδευτικός οργανισμός θα άσχολείται για την άρτια διαμόρφωση μιας γενικής δημιουργικής μεθόδου ενώ ή πρώτη θετική εκδήλωση, μεγίστης για τη σύνολη προσπάθεια σημασίας, θα οφείλει να εκδηλωθεί από τον τρίτον οργανισμό, στο οικονομικό έπίπεδο με κάποια τλεσφόρα αντίδραση του πνεύματος της γενικής οργάνωσης, κατά του Ισοπεδοτικού λαών και άτομων πνεύματος του οικονομικού ρατσιοναλισμού.

Αυτό στίς κυριότερες γραμμές του είνε το πρόγραμμα της Δελφικής οργάνωσης, που βέβαια είνε φυσικώς αδύνατο να το σηκώσει ένας άνθρωπος κι' ακόμα κι' ένας λαός στίς ώμους του μονάχα, αλλά για το όποιο χρειάζεται ή σύμπραξη ήρωϊκών έλευθερων πνευματικών ηομάδων, άκαμπτων θελήσεων, άγνων ήρωϊκών ψυχών.

Για τούτο κι' από τη στιγμή αυτήν επικαλούμαι τη βοήθεια όλων.

Όσο για μένα δεν θα όκνήσω να χυπήσω κάθε θύρα και ν' άποταθώ σε οιάδήποτε ψυχική για τούτο, κι' αν όζομή αυτή ή ψυχή έστέκοταν άγνάτια μου άδιάφορη ή και έχθρική.

Και τώρα απευθύνομαι σε Σας· που με καλέσατε και σε όσους εΐσθε αυτήν την ώρα ολόγουρά μου και θα γίνετε οι φορείς του άληθινού μου αυτού πνευματικού παλμού :

Το γεγονός, ότι ζητώ να άφήσουμε το δρόμο της άσυνείδητης Ιστορικής αύθορησίας, για να φθάσουμε μια αύθορησία συνειδητή με την άνώτερη μορφή του πνεύματος μας, είνε βέβαιος, ότι είνε αυτό το γεγονός που θα σημάνει την άφετηρία των άληθινών άναγεννήσεων, των άληθινών μελλοντικών δημιουργιών.

Οφείλουμε να ξερούμε αν θα εΐαστε· οι δούλοι οι παράσιτοι, ή οι σύντροφοι και οι βοηθοί της Ιστορίας. Είνε καιρός να βάλουμε μαζί με ολόκληρο το ερώτημα βαθιά μας, τη θεμέλια πέτρα της πνευματικής άκέραιης λύτρωσής μας.

Άς λησιμονήσουμε λοιπόν για τούτο τον έαυτό μας, κι' άς δεθούμε με μια σχέση άσύν-

τριφτη και αιώνια με ένα άνώτατο δημιουργικό σκοπό. Η σχέση αυτή θα μείνει, κι' όταν ακόμα δεν θα ύπάρχουμεν έμεις, καθώς έμεινε για όλες τις γενεές και τους ανθρώπους ή γραμμική ή δύναμη και ή έντολη των Δωρικών Ναών.

Οτι εξησε ποτέ στον κόσμο πέρα από τον έαυτό του, συνεδέθη με μια τέτοια αιώνια σχέση και στή σχέση αυτή άναγνώρισε ολόκληρο του τον έαυτό.

Ω θεία, ω γόνιμη και άγέρωχη ύποταγή του προεκτείνεις τον έαυτό μας νικητήρια, μέσα άπ' όλα τα έπίπεδα της Ιστορίας, της σκέψης, της ζωής, της ύλης, ίσα με την πρώτη τους πηγή και που μας άνεβάξεις προς αυτή με χέρια και με νοΐ γεμάτα από την ίδια μας προσπάθεια, όχι λιγυσμένους, όχι έπαίτες, αλλά ευγνώμονες μπρός στη ζωή ως το βάθος, αλλά πλούσιους και γαλήνιους και δημιουργούς.

Άπό μας χωρίς άμφιβολία εξαρτάται να γιορτάσουμε την Παλιγγενεσία της πιο τρανής πνευματικής παράδοσης, με μια ένεργεια όπου ύλακούντας στην ιδιαίτερη σπεραματική άρχή ενός νέου κύκλου Ιστορικής ζωής, θα την άνυψώσει, ως Σύμβολο, ως Ίδέα, ως Πράξη, καθώς άλλοτε τα σώματα των Θεών μας, μες στίς κόλπους του παντός. Και δεν ζητώ με τούτο — άς νοηθεί καλά — να έπιστρέφουμε σε κίνηση που καθέρωσε τη σκέψη μας ο χρόνος, σε μιά έταιάληψη του όσο δήποτε αξίου στο παρελθόν έαυτού μας.

Άλλά για να προχωρήσουμε, ως εΐόνισα από την άρχή της προσπάθειάς μου, είνε άνάγκη πρώτα να γνωρίσουμε κατάβαθα το νόμο των παλιγγενεσιών. Άν ο Πυθικός νόμος, αν ο Όρθιος πνευματικός Σκοπός, που έδημιούργησε αιώνας πίσω μια Άπολλώνεια Έλλάδα, έβγηκε από τη νίκη επάνω στην πνευματική αδράνεια των καιρών εκείνων, έτσι από μια νίκη επάνω στην πνευματική αδράνεια του καιρού μας πρέπει να βγει ο νέος Πυθικός νόμος και για μας. Στο στίβο της προσπάθειας όπου σάς καλώ την ώρα τούτη, εΐθε όμοια οι τελευταίοι, όπως και οι πρώτοι εοργάτες να πασχίσουνε να μεταβάλουν σε ένεργειες ενός πάντα άνώτερου βαθμού, όλες εκείνες τις κοιμώμενες ή αιχμάλωτες πνευματικές δυνάμεις, που άπομείναν τόσο χωρισμένες άπ' τη θεϊότητα της Φύσης και της Ιστορίας και νύ τις χρησιμοποιήσουνε για τη κοινή άνύψωση όλης άνεξάρτητα της ζωής.

Για το σκοπό αυτό έδω και λίγες μέρες βάλθηκε μια πρώτη πέτρα στίς Δελφούς

Άς δώσουμε τα χέρια κι' άς άρχίσουμε να ύψώνουμε ολόγουρά της τα πρώτα σηορήματα του μεγάλου έργου. Διά μέσου αυτών των έτοιμων χορδών, το πνεύμα δεν θ' άργήσει βέβαια ν' άποκαλύψει όλους τους κοιμισμένους μέσα μας ρυθμούς. Οι τελευταίες σκιές των διαταγμών μας, θα να φύγουν όταν ή άποκαλυφθούν αυτοί. Και στίς άκονμά τους μέσα στην ψυχή μας, θα οπιτώαστε άναμεταξύ μας :

— Η ζωή λοιπόν δεν εΐχε γεννηθεί ακόμα ίσα μ' αυτή την ώρα ; Είνε δυνατό, ακόμα ίσα με σήμερα, να μην ποθήσαμε τη ζωή ; »

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ

Αί επικρίσεις των «σοφῶν» είχαν άρχιση πολύ πρό των Δελφικῶν εορτῶν. Ἰδίως δὲν ἦσαν με κανένα τρόπον διατεθειμένοι νά παραδεχθῶν ὅτι εἰμποροῦσε νά ἐπιτύχη μία εορτή οργανωμένη ἀπὸ Ἑλληνας. Καὶ ἀκούσαμε ἐμβριθεύστατες γνώμες περὶ τῆς ἀνάγκης προσκλήσεως ξένων εἰδικῶν καὶ ἐπικλήσεως πρὸς τὸ Κράτος ὅπως ἐπέμβῃ καὶ ἀποσοβῆσῃ τὴν γελοιοποίησιν, τὴν ὁποίαν οἱ μάντιες τῶν κακῶν ἐβεβαίωσαν ὅτι ἐπρόκειτο νά ὑποστῇ ἡ Ἑλλάς εἰς τοὺς Δελφοὺς.

ΑΠΟ ΤΟΝ "ΠΡΟΜΗΘΕΑ..."

10

(ΜΑΣΚΑ)

Ἐν τούτοις αἱ εορταὶ ἐγείναν καὶ ἐσημείωσαν ἐπιτυχίαν πρωτοφανή ἀνάλογον τῆς ὁποίας δὲν ἔχει σημεῖωσις ἕως τώρα καμμιᾶ ἄλλη. ὁμοίου εἶδους προσπάθια. Σύγκρισις τῶν Δελφῶν μετὰ τὴν Ὁράγγην δὲν ἐπιτρέπεται νά γείνη. Δὲν ἔχει καμμιᾶ σχέσιν τὸ ἑλληνικὸν θέατρον μετὰ τὸ ρωμαϊκὸν ἀμφιθέατρον. Σύγκρισίς μετὰ τὰ Συρακούσας εἰμπορὶ νά γείνη ἀλλὰ θὰ εἶνε ὅλη ὑπὲρ τῶν Δελφῶν. Βέβαια τὸ θέατρον τῶν Συρακούσων εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ κλασσικώτερα ἑλληνικὰ θέατρα καὶ ὅλα εἰς τὴν

πόλιν αὐτὴν. ὅπως καὶ εἰς ὅλην τὴν Σικελίαν καὶ τὴν Νότιον Ἱταλίαν. θυμίζουσι Ἑλλάδα. Λεῖπει ὅμως ἡ συνέχεια.

Εἰς τὰς Συρακούσας τὸ ἑλληνικὸν παρελθὸν φαίνεται νεκρωμένον. Ὅσον καὶ ἂν οἱ καλοὶ μου φίλοι κύριος Γκαργγάλλο, καθηγητῆς Ρομανιόλι καὶ μουσουργὸς Μουλλέ, εἶνε ἑλληνολάτραι, δὲν παύουν καὶ νά εἶνε καὶ Ἱταλοὶ, —εἶνε πρωτίστως Ἱταλοὶ, σύγχρονοι Ἱταλοὶ. Καὶ σὰς δίδουν σύγχρονον Ἱταλικὸν φακὸν γιὰ νά δῆτε τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ὁμορφίαν. Εἰς τοὺς Δελφοὺς ὅμως δὲν ἔχει πεθάνῃ τίποτα. Τὸ ἑλληνικὸν παρελθὸν κοιμᾶται καὶ περικυμᾶται ἐν ἑνὶ χέρι, μίᾳ φωνῇ, μίᾳ πνοῇ νά τὸ ξυπνήσῃ καὶ νά τὸ ἐμφανίσῃ ὅπως ἦταν τότε ἀλλὰ καὶ ὅπως συνδέεται μετὰ τὸ παρὸν. νά τὸ ἐμφανίσῃ δηλαδὴ μετὰ τὴν συνέχειάν του. Αὐτὸ τὸ χέρι, αὐτὴ ἡ φωνή, αὐτὴ ἡ πνοὴ εὐρέθησαν. Εἶνε τὸ χέρι, ἡ φωνή, ἡ πνοὴ τῶν Σικελιανῶν. Εἰς αὐτοὺς ὀφείλεται τὸ θαῦμα, γιατί ὅ,τι εἶδαμε καὶ εἶδαν καὶ οἱ ξένοι στοὺς Δελφοὺς ἦταν ἕνα ἑλληνικὸν θαῦμα.

Καὶ αἱ ἐκ τῶν προτέρων. αἱ «ἐσκεμμένως» ἀπαισιόδοχοι επικρίσεις; Καὶ αἱ πρὸς τὸ Κράτος ἐπιλήσεις; Καὶ οἱ φόβοι τῆς γελοιοποίησεως; Ὅλα αὐτὰ ἔχουν λησιμονηθῆ τώρα. Τὰ ἐλησιμόνησαν πρῶτοι ὁ Ἄγγελος καὶ ἡ Εὐα Σικελιανοῦ καὶ οἱ συνεργάται των, οἱ ὁποῖοι ἄλλως τε δὲν τί ἔχον λάβει ποτὲ ὑπ' ὄψαι. Τὸ ἔργον τοῦ ζεύγους Σικελιανοῦ δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν παράστασιν τοῦ «Προμηθέως Ἀσπιότου» καὶ εἰς τὴς εορτὰς τοῦ Σταδίου. Πρέπει νά πάρωμε τὰς Δελφικὰς εορτὰς ὡς ἕνα σύνολον καὶ τότε δὲν θὰ μπορέσωμε πλὴν νά θαυμάσωμε τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὸ ζωογονον πνεῦμα ποῦ ἐπεκράτησεν εἰς αὐτὰς. Καὶ ἡ παράστασις τοῦ «Προμηθέως» εἰς τὸ θέατρον καὶ αἱ ἀναπαράστασις τῶν ἀρχαίων ἀγώνων εἰς τὸ Στάδιον καὶ ἡ ἀλησιμονητος μυσταγωγία καὶ ὁ διακανονισμὸς τῶν λεπτομεριῶν τῆς ἀνέτου—διότι τέτοια πράγματα ὑπέπρηξεν—διαμονῆς τῶν προσκνητητῶν — μόνον αὐτὴ ἡ λέξις ἀρμόζει εἰς τὴν περίστασιν—ὅλα αὐτὰ ἀπέτελεσαν ἕνα σύνολον ἀρμονικώτατον, παρουσίασαν μίαν ἐργασίαν ρυθμισμένην τέλει· ἦτο καὶ σὺν ἕνα ρολόγι καλῶ χρονομετρημένον ποῦ λειτουργεῖ χωρὶς τὴν παραμικρὴν παρεκκλίσιν. Καὶ καλὸν εἶνε νά σημειωθῇ ἐδῶ ὅτι ἂν οἱ ἐπισκέπται, οἱ προσκνητῆται ἐφέρασαν ἀνεκτίστως ἄνετα, οἱ ἐμυρνωταὶ ὅμως — οἱ Σικελιανοὶ — καὶ ὅλοι οἱ συνεργάται των, ἐταλαιπωρήθησαν ὅσον δύσκολα μπορεῖ κανεὶς νά φαντασθῇ. Τὰ καυμένα τὰ κορίτσια ἰδίως, αἱ αἰθέραι Ὀκεανίδες καὶ τ' ἄλλα τῆς χορωδίας, ἔζησαν ὅπως σὲ στρατῶνα, δέκα καὶ δωδέκα καὶ περισσότερα κάποτε μέσα σ' ἕνα δωμάτιον χωρικοῦ σπιτιοῦ.

Αἱ Δελφικαὶ εορταὶ, λοιπόν, ἐπέτυχαν. Εἰς τὴν ἐπιτυχίαν των συνετέλεσαν πρωτίστως οἱ ἐμυρνωταὶ Σικελιανοὶ καὶ οἱ συνεργάται των. Ἀλλὰ συνετέλεσαν καὶ οἱ Δελφοί. Ἐάν ἀνάλογη προσπάθεια ἐγένετο διὰ νά δοθῶν ὅμοια εορταὶ εἰς ἄλλο μέρος ἢ ἐπιτυχία ὄρισμένως δὲν θὰ ἦτο ὅσον «τρανταχτή». Τὸ περιβάλλον, τὰ βουνά, αἱ Φαιδριάδες Πέτραι μετὰ τὴν ἠχὴν καὶ τοὺς ἀστῆρας τῶν ποῦ πετούσανε κά-

νω ἀπὸ τὸν Προμηθέα, ὅλα αὐτὰ μαζῇ καὶ τὸ καθένα χωριστὶ, προσέδωκαν τὸν ἰδιαιτέρων ἐκείνων τόνον, τὸ ἰδιαιτέρων ζωῆμα, τὸ «κάτι τι» ἐκείνου ποῦ εἶνε ἀδύνατον νά βρῶθῃ ἄλλου. Τὸ ἔχουν καταλάβῃ αὐτὸ καλῶς ὁ Ἄγγελος καὶ ἡ Εὐα Σικελιανοῦ. Γι' αὐτὸ ἀντέταξαν τὴν πειρὴ κατηγορηματικὴν ἀρνησίαν σὴν πρώτασι νά δοθῇ μία παράστασις τοῦ «Προμηθέως» καὶ εἰς τὴς Ἀθήνας. — Ἄν ἀπερασιζάμε νά τὴν δώσωμε—μου ἔλεγεν ὁ Ἄγγελος Σικελιανός—θὰ τὴν ἐδίδαμε ἐντὸς δωρεάν γιὰ τοὺς πτωχοὺς, γιὰ νά ἰδοῦν καὶ ν' ἀκούσουν ὅσοι δὲν εἰμποροῦν νά κάμουν τὴν θυσίαν νά ἔλθουν εἰς τοὺς Δελφοὺς.

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ:

ΣΚΗΝΟΘΕΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Γιὰ ν' ἀναπαρασταθῇ μ' ὅλο τὸ πρεπούμενο μεγαλεῖο τὸ ἀσύγκριτο ζωογονικὸ συμβολικὸν δημιούργημα τοῦ Αἰσχύλου, πρέπει νά φανταστοῦμε πῶς ὁ ποιητὴς καὶ πρῶτος σκηνοθέτης — ποιεῖτε πηγὴ σὴν ἐμπνευσί του τὴ Θεογονία τοῦ Ἡσίοδου — θὰ φρόντισε νά δώσῃ ὅλες τὴς σχετικὰς σκηνοθετικὰς ἀναλογίας ποῦ ταιριάζανε καὶ σὴν ἔκτασιν τοῦ μύθου, καὶ καὶ σὴν Τιτανικὴν ὄντοτητα τοῦ ἐπαναστάτη ποῦ δόξαε στοὺς ἀνθρώπους νά νοιώσουν τὴν ἀξία τῆς ζωῆς, σὴν πολλαπλὴν ἐκδήλωσιν τῆς.

Τὸ κυριώτερον σὲ μίᾳ τέτοιᾳ ἀναπαράστασιν ἦταν τὸ πρόσωπο τοῦ Προμηθέα, ποῦ ἔπρεπε νά παρουσιαστῇ σύμφωνον καὶ μετὰ τὸ πελώριον σύμβολον καὶ μετὰ τὴν ἰδέαν ποῦ ἔχον οἱ σύγχρονοι τοῦ Αἰσχύλου γιὰ τὴν ὑπερφυσικὴν ἐξείνα ὄντα, τοὺς ἀτρόμητους Τιτάνες, ποῦ τὸλμήσαν νὰ ρηθοῦν σὲ χέρι μετὰ τοὺς Θεοὺς.

Γι' αὐτὸ βγήκε σὴν μέση ἡ γνώμη πῶς γιὰ τὴν ἀναπαράστασιν τοῦ Προμηθέα χρησιμοποιήθηκε μὲγαλὸ ξύλινον ἀντρέιζελο παραγεμισμένον καὶ ντυμένον μετὰ ἕφασμα ἢ μετὰ δέριον, ὃ δὲ ὑποκριτὴς ἀόρατος γιὰ τὸ κοινὸν μιλοῦσε κρυμμένος πίσω ἀπὸ τὸ πελώριον ὁμοίωμα.

Μολονότι σὴν ἀρχὴν μίᾳ τέτοιᾳ γνώμῃ φαίνεται παραδοξολογία, ἀπὸ ἐξετάσεως τὸ ζήτημα ψύχραιμα θὰ ἰδοῦμε πῶς δὲν εἶνε ἀβάσιμη, καὶ πῶς ἔχει τὴν δικαιολογητικὰ τῆς.

Εἶνε γνωστὸ πῶς οἱ αὐστηροὶ νόμοι τῶν δραματικῶν ἀγώνων ἐπέβαλαν στοὺς ποιητὰς, νά μεταχειρίζονται ὀρισμένον ἀριθμὸν ὑποκριτῶν. Αὐτὸ τὸ γεγονός εἶχε μὲγαλὴν ἐπίδρασιν σὴν σύνθεσιν, ἀνάπτυξιν καὶ σκηρικὴν διάταξιν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τραγωδίας.

Ἔτσι ὁ Αἰσχύλος, ποῦ εἶχε μόνον δύο ὑποκριτὰς, δὲν μποροῦσε νά γράψῃ σκηνὰς ποῦ νά μιλοῦν περισσότερα ἀπὸ δύο πρόσωπα, ὅπως ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Εὐριπίδης καὶ οἱ ἄλλοι τραγικοὶ ποιητὰς περισσότερα ἀπὸ τρεῖς.

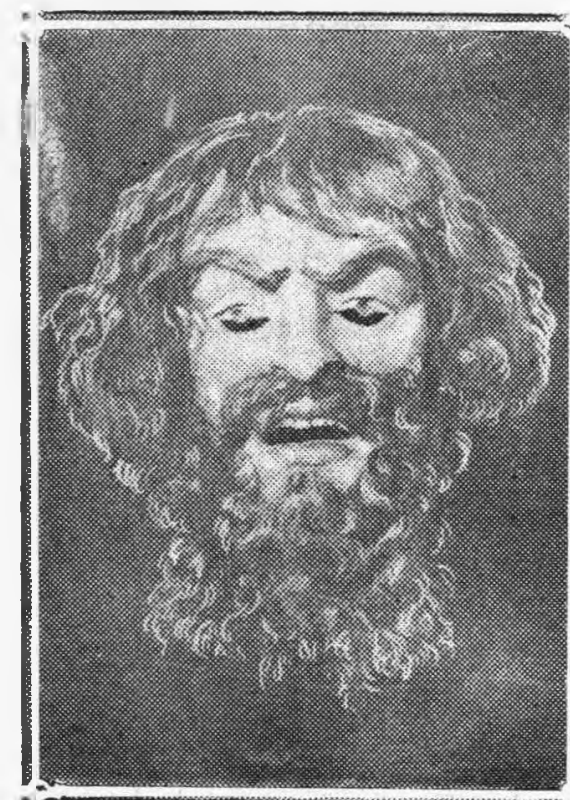
Στὴν πρώτη σκηνὴ τοῦ Προμηθέα ὅπου ἐμφανίζονται τὸ Κράτος, ὁ Προμηθεὺς, ἡ Βία καὶ ὁ Ἡφαιστὸς, ὁ ἕνας ὑποκριτὴς ἐπαίξε τὸ

Ὁ μὲγαλὸς ἐμυρνωτὴς εἶχε δίκαιον. Καὶ ὅλοι ὅσοι εἰμποροῦν πρέπει νά πάνε τὰ ἐπομένα χρόνια στοὺς Δελφοὺς γιὰ νά δοῦν τὴν ὑπερλαμπρὴν συνέχειαν τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς καὶ νά καταλάβουν γιατί ἡ Ἑλλάδα εἶνε ἀληθινὰ ἀθάνατη. Παντοῦ ἔδιναν Βάγγερο, ἐκείνοι ὅμως ποῦ ἤθελαν νά καταλάβουν ὅλο τὸ ὑπεράνθρωπον μεγαλεῖον τοῦ ἐπήγειναν σὲ Μπαίροϋτ. Τὸ ἴδιο πρέπει νά γείνη μετὰ τὸν Αἰσχύλου, τὸν Σοφοκλῆ, τὸν Εὐριπίδην. Ἄς τοὺς δίνουμε παντοῦ. Ἀλλὰ στοὺς Δελφοὺς θὰ πρέπει νά πηγαινῶν ὅσοι θέλουν νά καταλάβουν τὴν θεϊκὴν πνοήν.

B. ΒΕΚΙΑΡΕΛΛΗΣ

Κράτος καὶ ὁ ἄλλος τὸν Ἡφαιστο, γιατί μόνον αὐτὰ τὰ δύο πρόσωπα μιλοῦν σὴν ἀρχῇ. Ἡ Βία εἶνε πρόσωπον βουβό, καὶ τέτοιο δὲν μποροῦσε νά εἶνε ὁ ὑποκριτὴς ποῦ θὰ ἐπαίξε τὸν

ΑΠΟ ΤΟΝ "ΠΡΟΜΗΘΕΑ..."

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

(ΜΑΣΚΑ)

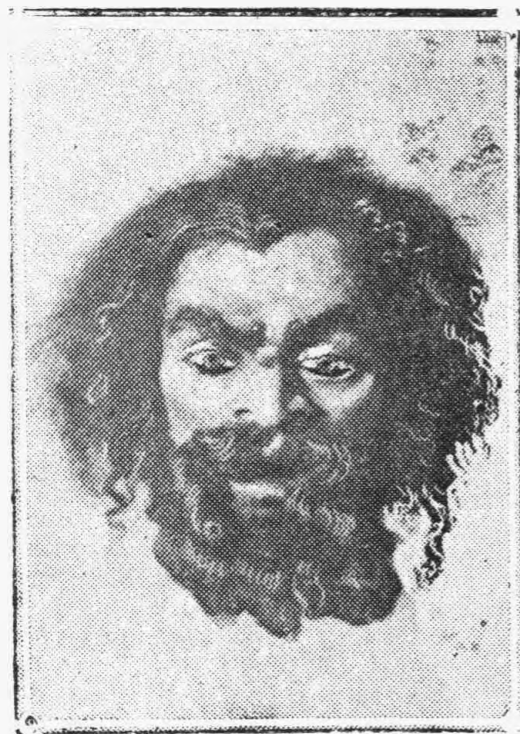
Προμηθέα, ἀφοῦ σὴν ἀκόλουθη σκηνὴ καὶ σ' ὅλο τὸ δρᾶμα ἔπρεπε αὐτὸς ὁ ὑποκριτὴς νά ὀμιλῇ.

Ἦταν λοιπὸν ἀνάγκη σ' αὐτὴ τὴ σκηνὴ καὶ

σ' όλες φυσικά τις υπόλοιπες ό Προμηθέας να παριστάνεται με μεγάλο άντρείκελο, το όποιον έφεραν στη σκηνή και το κάρφωναν στο βράχο. Γι' αυτό ό ποιητής έβαλε το πρόσωπο της Βίας, που διαφοροτικά θα ήταν υπεράριθμο, για να βοηθήσει το Κράτος να σύρει στη σκηνή το όμοιομα του Προμηθέα.

Έπειτα ένας Τιτάνας έφερε νάχη μορφή και διαστάσεις γιγάντιες, όπως τούτο φαίνεται από εκείνο που λέει το Κράτος στον Ήφαιστο, αφού κάρφωσε τα χέρια του Προμηθέα : « Έρχου κάτω κιόχλωσ' του σφιχτά τα σκέλια ».

ΑΝΟ ΤΟΝ « ΠΡΟΜΗΘΕΑ, »

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

(ΜΑΣΚΑ)

Έκτος από τλ παραπάνω στο τέλος του δράματος ό βράχος με τον κερυνό του Δία γκρεμίζεται και χάνεται μαζί με τον Προμηθέα.

Ενόητο πόσο τραγικότερα μπορούσε ν' αναπαρασταθή το γκρέμισμα με άντρείκελο παρά με άληθινόν υποκριτή.

Γιά να μεταχειριστούμε σήμερα στην παράσταση του Προμηθέα άντρείκελο με υπερφυσικές διαστάσεις, φλ ήταν τόλμημα πολύ επικίνδυνο, γιατί πρέπει να λάβωμε υπ' όψη μας τη μεγάλη διαφορά που χωρίζει τον άρ-

χαίο θεατή — ποτισμένο με τη θερηκευτική υποβολή — από τον σημερινό.

Έπειτα δέν πρέπει να ξεχνούμε πως σήμερα οι παρουσιάσεις των άρχαίων τραγωδιών στ' άρχαία θέατρα άπαντούν μεγάλες δυσκολίες, κι' αυτές είναι το ύπαιθρο, το φώς της ημέρας και ή φυσική άδυναμία να χρησιμοποιήσουμε μηχανήματα, που σε κλειστό θέατρο θαπαιζαν το ρόλο τους.

Έδώ είναι ή στιγμή ν' άπαντήσω σε μερικους που έγγραφαν για την παράσταση του Προμηθέα στους Δελφούς και άναλάυψαν (?) πως έπρεπε ναρθούν οι Ώκεανίδες με άρμα φτερωτό, ό Ώκεανός καθάλλα σε ίππογύπα, κ' οι Ώκεανίδες να καθούν μαζί με τον Προμηθέα.

Αν ποτέ καταπιαστούν με τη σκηνοθεσία άρχαίας τραγωδίας σ' άρχαίο θέατρο, τότε θα ιδούν τι άφάνταστες δυσκολίες θ' άπαντήσουν. Σε κλειστό θέατρο με τη βοήθεια του φωτισμού είναι πολύ εύκολο και οι Ώκεανίδες ναρθούν με άρμα φτερωτό κορμασμένο με μαύρα σύρματα άθέατα στο κοινό, κι' ό Ώκεανός στον ίππογύπα προστατευμένο στις ένδεχόμενες τεχνικές ατέλειές του από το ηλεκτρικό φώς, κ' οι Ώκεανίδες να καταβαρυνθούν με τον Προμηθέα με το κορματιαστό σκηρικό επίπεδο.

Όμως όλ' αυτά στο ύπαιθρο, κάτω από το όπιο φώς της ημέρας, όχι μόνον είναι δύσκολα, μά κι' αν τολμηθούν κίνδυνοι μεγάλοι υπάρχουν να προκαλέσουν την φασότητα των θεατών, γιατί κι' ό ίππογύπας θα φαηή περισσότερο φεύτικο από ό,τι φλ είναι, κ' ή εξαφάνιση των Ώκεανίδων θ' άπαιτούσε μηχανικές εγκαταστάσεις, που είναι ζήτημα, αν θα μπορούσαν να γίνουν.

Έπειτα θαρρο πως είναι λιγάκι δύσκολο να κορμαστούν στο ύπαιθρο σύρματα από τον ουρανό ! Γι' αυτό εκρίθηκε σκόπιμο και μη αντικείμενο στο πνεύμα του έργου, ναρθούν οι Ώκεανίδες από τις σπηλιές, και να εμφανιστή ό Ώκεανός από το πίσω μέρος του βράχου, και ή τραγωδία δέν έχασε τίποτα από το ποιητικό μεγαλείο της.

Αντί είναι σκηνοθετικά προβλήματα που δέν πρέπει να φέρνουν σ' άμηχανία το σκηνοθέτη για την αναπαράσταση της άρχαίας τραγωδίας στο ύπαιθρο, όταν με άλλους κατάλληλους και όχι έξω από το κείμενο συνδυασμούς μπορεί να παρκαίμνη παρομοίες μηχανικές άνυπέροβλητες δυσκολίες.

Κι' αυτό έγινε τόσο στο υποκριτικό μέρος όσο και στλ χορικά, όπως διαλάλησαν στα πέρατα της οικουμένης τυρρηνικές σάλπιγγες από τλ στόματα εκείνων που άντίκρουσαν με καθαρό και άνυστρόβουλο μάτι το Δελφικό θαύμα.

ΠΑΝΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

['Η Μουσική των χορικών του « Προμηθέα » και ή εκτέλεση Βυζαντινής Μουσικής στο Στάδιον των Δελφών, έπροκάλεσαν σαρλ άρθρον τρις έφημερίδες όπου συζητήθηκε λίγο το ζήτημα της « Ελληνικής Μουσικής ». 'Ο « Φιλότεχνος » είναι εύτυχής που έλαβε σχετικό γράμμα της κ. Έσας Σικελιανού άπάνω στο ζήτημα αυτό και το δημοσιεύει αυτούσιο :]

Σας γράφω λίγα λόγια για το ζήτημα της μουσικής στους Δελφούς, επειδή αήτηει ή άποψη της εορτής με την όποία ίδιός άπασχο-

Η ΔΕΛΦΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ :

κληρη από μελέτες και συνήθειες και προτιμήσεις. Μου φάνηκε ότι άκουσα πρώτη φορά μουσική, και απ' αυτό τό ένα τραγούδι έξύπνησε περισσότερο μέσα μου ή λαχτάρα και ή νοσταλγία της Ελλάδος παρά από όλα τα βιβλία περί άρχαίας τέχνης που είχα διαβάσει. Μου φάνηκε, και ακόμα περισσότερο όταν ήλθα και μελέτησα, ότι ενώ όλος ό Κόσμος πιστεύει ότι οι Άρχαίοι ήσαν δυνατοί ως άρχιτέκτονες, γλύπτες και ζωγράφοι, αλλά σε πρωτόγονη κατάσταση στη μουσική, μου φάνηκε ότι ή μουσική ήταν άτ' όλες τις τέχνες ή πιο άναπτυγμένη στην άρχαιότητα, και ότι είναι ή μόνη άρχαία τέχνη που έμεινε ζωντανή για τό λαό. 'Η μελέτη μου δυνάμωσε όλοένα αυτή τη σκέψη, και σιγά σιγά έπίστεψα ότι προχωρώντας άναδρομικώς στην παράδοση και μελε-

ΕΥΑ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

(ΜΕ ΤΗ ΜΑΣΚΑ ΤΟΥ ΟΚΕΑΝΟΥ)

λήθηκα. Πραγματικά από την άρχή που προηγήθηκα στην Ελλάδα, πάνε τώρα είκοσι χρόνια και πλέον, έμαγεύτηκα από το άνεξάντλητο ένδιαφέρον που δίνει ή μουσική παράδοση.

Είχα άκούσει μία φορά ένα δημοτικό τραγούδι 'Ελληνικό στο Παρίσι, κι' αυτό τό τραγούδι σαν να έσβυσε μέσα μου μία ζωή όλο-

τώντας συγχρόνως τα υπάρχοντα κείμενα άρχαίας μουσικής, θα πλησιάσει κανείς προς τη σοφία που άναμφισβήτητα οι Άρχαίοι εξέφραζαν με μουσικά μέσα.

Άλλά καθώς προχωρούσα έβλεπα την άδιαφορία και την άμάθεια των πλέον άναπτυγμένων 'Ελλήνων για θησαυρούς που έφύλαξε

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΕΧΝΕΣ - ΚΡΙΤΙΚΗ

ΜΑΪΟΣ 1927

ΤΟ ΕΘΝΟΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΜΑΘΕΙ ΝΑ ΘΕΩ-
ΡΕΙ ΕΘΝΙΚΟΝ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΕΣ.

ΣΟΛΩΜΟΣ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ :

Μ Π Ε Τ Ο Β Ε Ν

Ο παγκόσμιος εορτασμός του Μεγάλου Λι-
δασκάλου έδωσε αφορμή να γραφούν πολλά
και να ειπωθούν περισσότερα για το βίο και
το έργο του, σ' όλες τις πολιτισμένες Χώρες.
Πρό πάντων όμως έδωσε αφορμή να γίνουν
πολλά έργα του και να ζήσει ο κόσμος ο φι-
λόμουσος πολλές ώρες μέσα στη μουσική ατ-
μόσφαιρα των συμφωνιών του και γενικά των
μεγαλόφωνων έργων του. Στην Ελλάδα ο Σύλ-
λογος Συναυλιών Οργάνων σειρά από συναυ-
λίες άλλες αποκλειστικά με έργα του Μπετό-
βεν, άλλες μαζί με έργα άλλων συνθετών, τί
'Ωδεία εόρτασαν την ιερή μνήμη του με ό,τι
καλύτερο μπορούσαν να παρουσιάσουν και γε-
νικά φανήκαμε πως δεν εμείναμε ασυγκίνητοι
και άμετοχοι μπροστά στην παγκόσμια αυτή
εορταστική.

Το γεγονός αυτό δείχνει αλλημιά φορά πως
μπορεί και ο τόπος μας να λογαριασθή πια
ως ένα σοβαρό μουσικό κέντρο, το σοβαρότε-
ρο άσφαλώς στη Βαλκανική Χερσόνησο για
την ώρα τουλάχιστο.

Θά μπορούσαμε όμως ίσως να πούμε ότι
ο εορτασμός του Μπετόβεν στην Ελλάδα μπο-
ρεί να μην έχει και καμιά ανώτερη σημασία
και να είναι κάτι έξωτερικό, επικαιρικό, χω-
ρίς να έχει καμιά βαθύτερη απήχηση μέσα
στην ψυχή του κοινού. Και όμως η περίσταση
αυτή ακριβώς απέδειξε πως η κίνηση αυτή
δεν είναι μονάχα μια σκηνοθεσία προετοιμα-
σμένη από μερικούς φανατικούς θιαυιστές

του μπετοβενικού έργου. Η βαθειά κατανύ-
ξη που έδειχνε το κοινό παρακολουθώντας τις
συναυλίες με τα έργα του Μπετόβεν, ή συρροή
του πλήθους, που δεν παρατηρήθηκε τέτοια
ποτέ ως τώρα, ούτε όταν έπρόκειτο να ακούσει
φημισμένους δεξιοτέχνες, ήταν αρκετά για να
πείσουν τον καθένα πως αυτή τη φορά το κί-
νητρο δεν ήταν ούτε η περιέργεια ούτε ο σνο-
μπισμός. Πρέπει να ομολογήσουμε, προς τιμή
μας, ότι όχι μονάχα αναγνωρίζεται γενικά στην
Ελλάδα το μεγαλείο του έργου του Μπετόβεν
—αυτό μπορούσε να γίνεται και από απλό
σνομπισμό ή κίβδηση παθητική—αλλά και θαυ-
μάζεται συνειδητά. Τον αγαπούν και τον κα-
ταλαβαίνουν στον τόπο μας τον Μπετόβεν
τουλάχιστον όσο για τα έργα του της α' και
της β' εποχής. Αυτό πρέπει να το αποδώσουμε
κυρίως στο ότι τα 'Ωδεία στην Ελλάδα με
αξίειπαινη προσπάθεια έστρεψαν την προσοχή
των μαθητών στη μελέτη των έργων του Με-
γάλου Λιδασκάλου και έτσι η νεολαία μας με-
γαλώνει μέσα σε μιάν ατμόσφαιρα σεβασμού,
εκτίμησης, θαυμασμού και αγάπης, για τις σο-
νάτες του, για πιάνο, ή για πιάνο και βιολί,
για τὰ τρία και τὰ κοναργέτα του. Κάθε σταθ-
μός στην εξέλιξη του μαθητή σημειώνεται και
με την εκτέλεση μιας σονάτας του Μπε-
τόβεν και οι τρεις «εποχές» του Μπετόβεν
ανταποκρίνονται στα προγράμματα των προ-
αγωγικών, ή διπλωματικών εξετάσεων με το
βαθμό της μουσικής προόδου του μαθητή.

Έτσι μπορούμε να πούμε πως το έργο του
Μπετόβεν και ο χαρακτήρας της μουσικής του
είναι γνωστότερα από κάθε άλλου μουσικού
στον τόπο μας. Και η γνώση αυτή κατορθώ-
νεται γιατί ανεξάρτητα από ολόκληρο το άλλο
έργο του το σημαντικώτατο—συμφωνίες, ορα-
τόριο, λειτουργία, τραγούδια, μουσική κά-
μερας—που ή εκτέλεσή του παρουσιάζει τε-
ράστιες δυσκολίες ανυπερέβλητες για την ώρα
στον τόπο μας—ο Μπετόβεν μάς παρουσιάζει
μέσα στις σονάτες του για το πιάνο, όλη την
εξέλιξη της τεχνικής του. Μπορούμε δηλαδή
και μόνο από τις σονάτες του πιάνου να κα-
ταλάβουμε πως άντικρυς την τέχνη στην άρ-
χή ο Μπετόβεν και τι άπαιτούσε απ' αυτήν ό-
ταν έφθασε στο ώριμο στάδιο της δημιουργίας
του. Βέβαια δεν θάπρεπε να κερσιστούμε σ' αυ-
τές. Η τελευταία του σονάτα γράφτηκε στα
1822. Έζησε ακόμα πέντε χρόνια που είναι

ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ :

Η ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

NIOR

γεμάτα από δημιουργήματα μεγάλης πνοής:
την Έννάτη Συμφωνία, τη Missa Solemnis,
τά πέντε τελευταία κοναργέτα. Ως τόσο όμως
θά μπορούσαμε να πούμε πως στις σονάτες
για πιάνο έργ. 106, 109, 110 και 111 βλέπουμε
καθαρά την αντίληψη του Μπετόβεν για την
Τέχνη, μια μεταφυσική, υπερκόσμια αντίλη-
ψη, που φανερώνεται έπειτα ή ίδια σε άλλες
μορφές πλατύστερες, όπως τὰ έργα που ανα-
φέραμε. Ο τελευταίος Μπετόβεν είχε ολόκλη-
ρος στις τελευταίες του σονάτες για πιάνο.

Επομένως ο πιανίστας είναι εξαιρετικά
ενοημένος στη μελέτη του έργου του Μπετό-
βεν. Και επειδή ή διάδοση της πιανιστικής
τέχνης έχει καταστήσει στον τόπο μας τεράστια,
είναι φυσικό να είναι τόσο γνωστό σε μὰς το
έργο του Μπετόβεν.

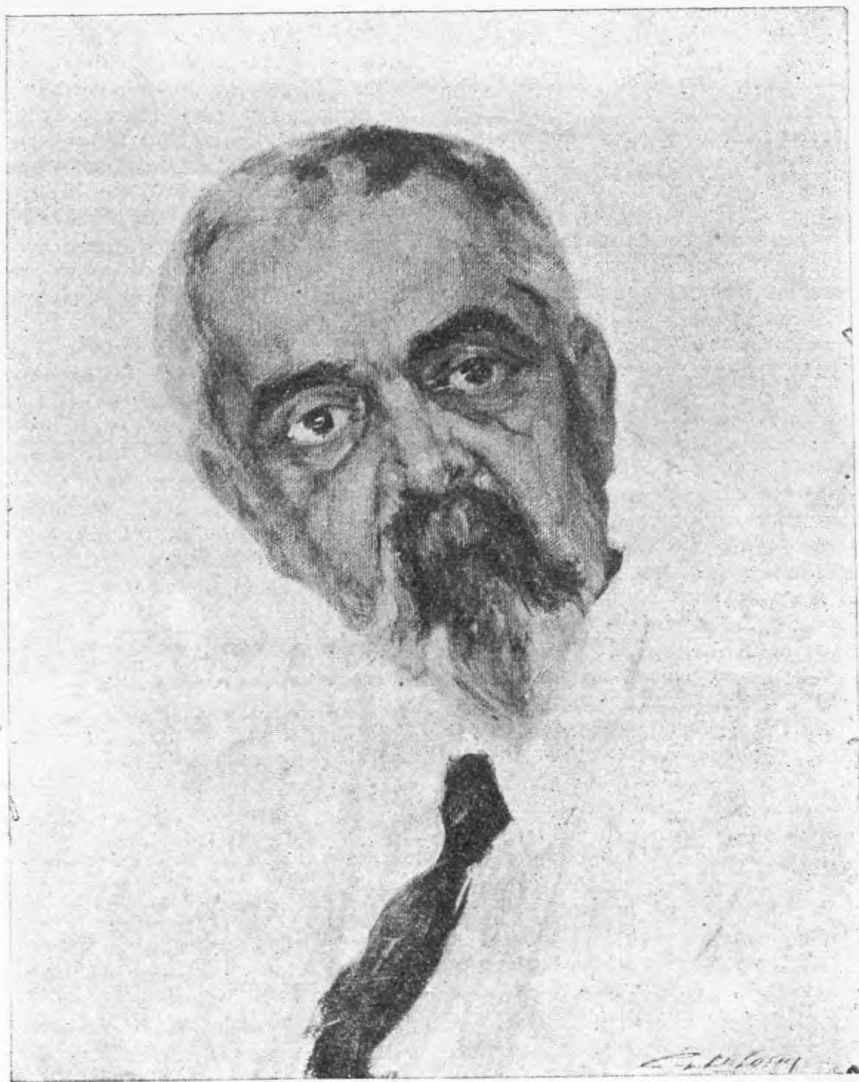
Είναι ανάγκη όμως να θυμούμαστε και κά-
τι άλλο εμείς οι πιανίστες. Ο Μπετόβεν, πο-

λύ πριν γίνει γνωστός ως συνθέτης στην έπο-
χή του, ήταν ένας φημισμένος πιανίστας, που
τόν αναφέρουν με θαυμασμό οι σύγχρονοί του,
και για τη δεξιοτεχνία του και για το ξεχωρι-
στό του ταλέντο στην αυτοσχεδίαση (improvisa-
tion). Οι σονάτες του δεν έχουν μόνο καθαρή
μουσική αξία αλλά και ιδιαίτερο πιανι-
στικό ενδιαφέρον. Μολονότι ποτέ σε καμιά πε-
ρίσταση δεν μπορούν να λογαριαστούν ως κοι-
νιά δεξιοτεχνίας, για να επιδείξει ο εκτελε-
στής την τέχνη του, έντούτες παρουσιάζουν σε
χίλια μέρη δυσκολίες σχεδόν ανυπερέβλητες για
ένα συνηθισμένο πιανίστα, πρό πάντων όμως
είναι ή λυδία λίθος, που μὰς αποκαλύπτει το
μέτρο της κυριαρχίας ενός πιανίστα στη τεχνι-
κά του μέσα και κατά πόσο μπορεί να τὰ χρη-
σιμοποιήσει για την έξυπνη έκθεση της μουσι-
κής του διαίσθησης. Τί απλούστερο από το
πρώτο μέρος της σονάτας σε Ντό δίεση έλασ-
σον, της λεγομένης «Φαγγαροβραδυά», και ό-
μως τί άπόλυτη κυριαρχία πρέπει να έχει ο
πιανίστας στη δάχτυλά του σε όλες τις δυνα-
μικές του διαβαθμίσεις, για να μπορέσει ν' ά-
ποδώσει όλη τη γοητεία αυτής της μοναδικής
μουσικής σελίδας που στραπατσάρεται τόσο
συνά από ντιλετάντες! Έπειτα από όσα ει-
πα παραπάνω ήθελα να καταλήξω στο «έξη»: ό-
τι ή φανερή μουσική πρόοδος στον τόπο μας
οφείλεται κατ' ένα μέρος στη μεγάλη διάδο-
ση της μελέτης του πιάνου. Ότι κάθε σοβαρή
μελέτη του πιάνου πρέπει να βασιστεί και μου-
σικά και τεχνικά στη μελέτη του πιανιστικού
έργου του Μπετόβεν, που άνοιξε καινούργιους
ορίζοντες όχι μονάχα στους συνθέτες αλλά και
στους πιανίστες. Και ότι επειδή καμιά καλλι-
τεχνική μόρφωση δεν μπορεί να είναι μηχανι-
κή, αλλά πρέπει να παρακολουθήται και από
γνώσεις θεωρητικές, αναλύσεις λεπτομερεια-
κές του έργου που εκτελείται για να γίνεται
κάθε τι συνειδητά, πρέπει καθέννας που θά
καταπιαστεί τη μελέτη του πιάνου να διαβάσει
πολλά έργα αναλυτικά για τις σονάτες του
Μπετόβεν. Και υπάρχουν πολλά τέτια έργα ά-
ξιόλογα και εξαιρετικά ενδιαφέροντα και δια-
φοριστικά. Αναφέρω μερικά από τὰ σπουδαι-
ότερα. W. de Lenz, Beethoven et ses trois styles,
έργο παλιό μὲν—δημοσιεύτηκε στὶ 1852—άλ-
λά πάντα χρήσιμο. Vincent d' Indy, Cours
de composition β' τόμος. C. Reinecke, Die
Beethovenschen Claviersonaten (γερμανικό) και
Blanche Selva, La Sonate, όπου ή μεγαλύτερη
από τις σύγχρονες πιανίστριες αφιερώνει ένα
μεγάλο κεφάλαιο για τη σονάτα του Μπετό-
βεν. Η μελέτη των έργων αυτών, θά βοηθή-
σει σημαντικά κάθε πιανίστα να κατανοήσει
το θαυμαστό μουσικό οικοδόμημα που παρου-
σιάζουν οι σονάτες του Μπετόβεν, όπου το δι-
άγραμμα, οι γενικές δηλ. γραμμές, είναι τόσο
τέλειο, όσο και κάθε λεπτομέρεια, και όπου
πὸ κάθε τι είναι τόσο λογικά συναρμολογη-
μένο ώστε να είναι αδύνατο να αλλάξει μι-
νότα χωρίς να ζημιωθεί το σύνολο. Μία τέτια
μελέτη θά στερεώσει ακόμα βαθύτερα μέσα
στην καρδιά κάθε μουσικού τη λατρεία του
μπετοβενικού μεγαλείου.

ΑΥΡΑ Σ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

ρεια της Ζαγοράς του Πηλίου κι' είχε στην οικογένειά του ζωγράφο τον πάππο του Χουσούδη, του οποίου έργα βρίσκονται στις εκκλησίες της Ζαγοράς. Ήταν μόλις τριάντα χρόνων και γεμάτος ζωή και καλλιτεχνική διάθεση. Γυρνάμε από τα έργα του «τίς Μπαλαρίνας» και την προσωπογραφία του κ. Γεο. Βώκου, χαμομένη πέρσι στην Πορταριά, στο κοινό τους άτελιέ. Κ. Γ.

ΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΜΑΣ:

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ Γ. ΒΩΚΟΥ

Γ. ΚΟΣΜ.

Ο Ζωγράφος Γεο. Βώκος

Στην Galerie du Taureau στο Παρίσι, ο ζωγράφος κ. Γεο. Βώκος εκθέτει 30 περίπου έργα του και μερικά σχέδιά του. Τα περισσότερα είναι από το Πήλιον, χαμομένα πέρσι που ήταν ο κ. Βώκος στην Πορταριά. Οι κριτικές που γραφήκαν εκφράζονται κολακευτικά για το έργο του καλλιτέχνη που δεν ήταν δυ-

νατό παρά να εκτιμηθεί γιατί έχει ατομισμό, αλήθεια κι' απλότητα, στην οποία έχει φτάσει ύστερα από μελέτη κι' εξέλιξη.

Εμείς ιδιαιτέρως ευχαριστούμεθα γιατί δεν ξεχνάμε το πόσο συνέτεινε στην καλλιτεχνική ανάσωσόννηση του Συλλόγου μας και του Βόλου ο αγαπητός και σεβαστός μας Maître. Και για την ιστορία σημειώνουμε πως η πρώτη Έκθεση ζωγραφικής ποιήγινε στο Βόλο, ήταν η Έκ-

θεση Βώκου, στ' έργα μας στα 1921, που την ακολούθησαν η «Πανεσσαλική» (Ίαν. 1922) και η «Β. Πανελληνική» (Μάιος 1923), στην οργάνωση των οποίων πολύ μ'α βοήθησε ο ένθουσιώδης φίλος, με την πρωτοβουλία και υπόδειξη του οποίου συνστήθη και η Σχολή μας Ζωγραφικής ή «Θεσσαλική Σχολή Καλών Τεχνών», όπως την εφαντάστηκε κι' όπως εξακολουθεί να την θέλη ο κ. Βώκος. ΑΡ. ΒΕΚ.

“ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ,”

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΑΠΟ ΜΗΝΑ ΣΕ ΜΗΝΑ :

Ο “ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ,” Ο «Φιλότεχνος» στις ΣΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ Δελφικές Έορτες αντιπροσωπεύτηκε από τον κ. Β. Βεκιαρέλλη του «Έλ. Τύπου» ο οποίος μ'ας έστειλε εκτενείς περιγραφές και μ'ας παραχώρησε και το ολόσέλιδο κλισέ του «Προμηθέα» στον βράχο. Μέσα στη Δελφική προσπάθεια έχουμε πολλούς φίλους που μ'ας τιμούν πάντοτε με τη συνεργασία τους, τον οργανωτή Άγγελο Σικελιανό, και την κ. Χατζημιχάλη που οργάνωσε την Έκθεση, τον Πάνο Καλογερίκο που σκηνοθέτησε τον «Προμηθέα». Γι' αυτό θεωρούμε υποχρέωση να αφιερώσουμε ολόκληρο σχεδόν το τεύχος μας του Μάη στις εορτές και να τυπώσουμε ολόκληρη την ομιλία του Σικελιανού που εξηγεί τους σκοπούς της προσπάθειάς του.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ Κάποιοι που κατέκριναν, πριν δουν, την εργασία των Δελφών είχαν την υποχρέωση να ξαναζητήσουν την φιλοξενία των έφημερίδων για να δικαιολογήσουν κι' εκ των υστέρων τις προβλέψεις τους. Τότε θ'α πίστευε κανείς πως εκφράσανε ειλικρινά μια σκέψη τους. Ο Άλκης Θρύλος πούγε εκφράσει κι' αυτός στον «Φιλότεχνο» απαισιόδοξες προβλέψεις, είτον «άντρισμό» τουλάχιστον να ομολογήση πως «έγινε θαύμα» σ' ένα βαθύ του άρθρο στη «Νέα Έστία». Τι τ'α θέτε εμείς νομίζουμε πως ο Α. Θ. «καταλαβαίνει» ανεξαρτήτως αν συμφωνή ή όχι με τις βαθύτερες έννοιες που ο Σικελιανός βάζει — ή καλλίτερα από τις οποίες θεωρεί πως εκπορεύεται — το έργο του. Ένώ πολλοί που γράψανε φανήκανε έντελώς βέβηλοι.

ΚΙ' ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ Οί ξένοι λόγιοι και καλλιτέχνες εκφραστήκανε ένθουσιαστικά και γενικά όσοι παραλληλίσανε τους Δελφούς με την Οράγγην ή τις Συρακούσες βρήκαν πολύ ανώτερες τις Δελφικές εορτές. Ο χῶρος δεν επιτρέπει να μεταφέρουμε τις κρίσεις τους που τυπωθήκαν άλλως τε στις έφημερίδες.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΗΝ ΟΥΓΓΑΡΙΑ Ο καθηγητής της Ελληνικής φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο της Βουδαπέστης κ. Άντρέας Χόρβατ πούρθε στην Ελλάδα για να παρακολουθήση τις Δελφικές Έορτες δίνει στο «Έλ. Βήμα» 16-5-27 συνέντευξη για τις νεοελληνικές σπουδές στην Ουγγαρία και γενικώτερα για την περί Ελλάδα αντίληψη. Ο εγγενής ξένος μ'ας δίνει πληροφορίες που μ'ας εκπλήττουν όσο και μ'ας συγκινούν. Στα γυμνάσια υποχρεωτικώς διδάσκονται τ'α ελληνικά. Σειρές λογίων μεταφρά-

ζουν τους συγγραφείς μας, αρχαίους και νεότερους και μια αγάπη κι' εκτίμηση δείχνεται για τη χώρα μας. Ο κ. Χόρβατ έχει συγγράψει πολλά για την αρχαία βυζαντινή και νεότερη φιλολογία μας, είχε δε την καλωσύνη να μ'ας υποσχέθη την συνεργασία του και να μ'ας κρατά ένήμερους της πνευματικής κίνησης στη χώρα του.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ :

— Στο ερχόμενο τεύχος του «Φιλότεχνου» θ'α τυπωθή νέα μελέτη του κ. Γ. Σκαταλά για την «Ωδή προς μοναχόν» του Σολωμού. Επίσης ολόκληρη ή εισηγητική έκθεση του Άλκη Θρύλου για τον διαγωνισμό μονόπραχτων της Έτ. των Ελλήνων Συγγραφέων.

— Στο ίδιο φύλλο θ'α δημοσιεύσουμε έκθεση για την καλλιτεχνική κίνηση της Αιγύπτου, ο συνεργάτης μας Πήλιος Ζάγκας θ'α παρουσιάσει τους εκεί ζωγράφους και θ'α τυπώσουμε 30 κλισέ από έργα τους.

— Επίσης από το ερχόμενο θ'α έχουμε ταχτικά κάθε μήνα ανταπόκριση απ' το Παρίσι για την παγκόσμιο πολιτική, πνευματική και καλλιτεχνική κίνηση. Θ'α την γράφη για ζητήρι μας ο σεβαστός μας φίλος κ. Γεο. Βώκος.

— Εστήθηκε στο Βόλο «Ηρώο Πεσσόντων» έργο του γλύπτη κ. Φαληρέα. Άχαρη συζήτηση στις έφημερίδες μ'ας κάνει να αποφύγουμε κάθε σχόλιο. Λυπούμαστε που ή συζήτηση κι' απ' τ'α δυο μέρη δεν στάθηκε στο καλλιτεχνικό επίπεδο και έθιγη ο νέος καλλιτέχνης τον οποίο δεν είχε φυσικά σκοπό να θίξη ο κ. Κ. Γκέσκος και περιμένουμε να καθησυχάσουν τ'α πνεύματα, για να επιληφθούμε του ζητήματος από το καλλιτεχνικό του μέρος.

— Ο Οδοιπορικός Σύνδεσμος Αθηνών διοργάνωσε το Πάσχα έκδρομη στη Ρώμη, Νεάπολη και Συρακούσες, όπου παρηκολούθησε και τις παραστάσεις αρχαίων ελληνικών δραμάτων που γίνονται κάθε άνοιξη. Έφέτος, έπαίχτηκαν η Μήδεια, ο Κύκλωπας, οί Νεφέλαι και Σάτυροι-ίχνηται.

— Ο Αυστριακός Ρενέ Φίνλοπ Μίλλερ κυκλοφορεί νέο έργο του με τον τίτλο «Λένιν και Γκάντι» που γράφει για τους «δυο μεγαλύτερους ανθρώπους της εποχής μας». Ο «Έλ. Τύπος» άναδημοσίεψε άποσπάσματα σε σειρά φύλλων του.

— Έγινε έκθεση φωτοζωγραφικής του καλού μας καλλιτέχνη Κ. Ζημέρη. Έπειδή θέμε ν'άπασχοληθούμε εκτενέστερα αφίνουμε τις κρισεις μας για το προσεχές.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

[Αναγγέλεται με ανάλογες σημειώσεις — όταν πρέπει — κάθε βιβλίο που θα σταλούν δύο αντίτυπα στο περιοδικό μας]

— Έλάβαμε άγγελία του Οίκου Maisonneuve (3, Rue de Sabot, Paris VI) για την έκδοση των Esquisses Grecques του κ. Γ. Βόκου. Το βιβλίο περιλαμβάνει τι κεφάλαια «Φειδίας και Σωκράτης. Πώς ο Σωκράτης χαρακτηρίζει τον Όμηρο. Ο Όμηρος εμπνευστής των αρχαίων Ελλήνων καλλιτεχνών. Η Τέχνη πριν του Φειδία. Οι θεσοφικές ιδέες του Σωκράτη. Οι αρχαίοι Έλληνικοί μύθοι περί άθανασίας της ψυχής. Οι ιδέες του Σωκράτη για τον θάνατο». Συσταίνομε το νέο βιβλίο του κ. Βόκου για το όποτον μορφοῦν οι φίλοι μας να ζητήσουν να έγγραφοῦνσι 1 Γραφεῖα μας (15 φρ.)

Σύνοχη του κομμουνισμού Καρόλου Ραπαπόρ. Μετάφρ. Π. Σουλβάνου. Ἀθήνα 1927. Σχ. Σον μ. σελ. 45.

Ἀστική και Προλεταριακή ήθική Jo-erh Boyer, μετάφρ. Λόρον Γιότη (δασκάλου) παράρτημα παιδαγ. περιοδικού ή «Νέα Ἀγωγή». Ἀθήνα 1927 Σχ. Σον μ. σελ. 61.

Ρυθμικές Ζωές : Πόλυ Μοδινοῦ. Εἰκονογραφίες Φώτη Κόντογλου. Πολυτέλης Ἐκδοση «Γραμμάτων». Ἀλεξάνδρεια Σχ. Σον Μ. σελ. 86.

Κωστής Παλαμάς : Κ. Ν. Κωνσταντινίδη Ἐκδοση «Νέας Ζωής». Ἀλεξάνδρεια Σχ. Σον μ. σελ. 30.

Στά βοήχια της Ἀγάπης Δηγήματα Ἀθηνᾶς Ν. Ταρσούλη, με άτιστα της ίδιας. Ἀθήνα Σχ. Σον μ. σελ. 150.

Μία πόρνη : Ρομάντζο. Λιλής Μ. Περιοδική. Ἀθήνα Ἐκδ. οἶκος Γ. Τουκαλά Σχ. 16ον Μ. σελ. 115.

Κοχυλάρ κι' άλλα διηγήματα : Νίκου Ἰ. Σαράβα. Ἐκδ. οἶκος Τσουκαλά Σχ. Σον μ. σ. 64.

Ροβινσόν : Μία πράξη σε πράξα. Arthur Courtillon. Μετάφρ. Α. Χρυσανθέμου. Ἐκδοση «Νέων Ρυθμῶν» Δράμας Σχ. Σον μ. σελ. 50.

[Για όσα βιβλία καινούργια λάβαμε δέν μπορέσαμε να γράψουμε σ' αυτό το τεύχος λόγω της πολλής ύλης. Θα το κάνουμε στο προσεχές].

Α. Δ. Παπαδήμα : Ἐλεύθερη Ἀγάπη. κυκλοφορεῖ προσχωρῶς. Ἐμβάσματα στον συγγραφέα (Κολοκωνθοῦς 71).

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ & ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

[Αναγγέλλομε όσα λαμβάνομε ταχτικά, και σ' όσα στέλλομε το περιοδικό μας και το αναγγέλλομε κ' εκείνα]

Ἀναγέννηση: Μηνιαῖο περιοδικό. Διευθ. Α. Γληνός, οδός Λέκκα 4 Ἀθήνα. Χρον. Α' αρθ. 6.

Ἀλεξανδρινή Τέχνη : Μηνιαῖο λογοτ. καλλιτ. Περιοδικό. Διευθ. Α. Γ. Συμεωνίδης - Ρίχα Σαγχοπούλο Ἀλεξάνδρεια. Ἐτος Α' ἀριθ. 6. Μάιος 1927. Συνεργασία Κ. Π. Καβάφη, Π. Μάγνη, Σουλβίου, Ραγέλου, Ἀθηνᾶς Ταρσούλη, Γ. Βρισμτζάκη κλπ. και πολλά κριτικά ση-

μειώματα και πληροφορίες για την πνευματική κίνηση της Αιγύπτου.

Διδασκαλικόν Βήμα : Ἐπίσημον ὄργανον της Διδασκαλικῆς ὁμοσπονδίας. Ἀθήνα Ἀσληγιώργη 27α. Ἐτος Γ'.

Δομένικος Θεοτοκόπουλος: μηνιαῖο Κριτικό φύλλο Χανιά. Ἐτος Α' ἀριθ. 1.

Ἑλληνικόν Θέατρον : Καλλιτεχνική Θεατροική ἐφημερίδα. Διευθ. Π. Καλογερίδης. Ὅδος Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου 14 Ἀθήνα)

Ἐρευνα : Μηνιαῖα ἔκδοση Ἀλεξάνδρεια. Ἐκδοτικός Οἶκος Α. Κασσιόνη Ἀλεξάνδρεια.

Ἐρμής : Περιοδικό μελέτης και ἔρευνας. Διευθ. Α. Μαρσέλο. Ἀλεξάνδρεια. Ἐκδ. Καταστ. «Νέα Ζωή».

Ἠλύσια : Ἐβδ. Ἐπιθεώρηση. Διευθ. Παῦλος Νισβάνας-Λιλίκα Βολίδη. Σολομοῦ 67 Ἀθήνα. Χρόνος Α' ἀριθ. 1 και 2 Μάιος.

Ἴονιος Ἀνθολογία: Μηνιαῖο ἱστορικό, φιλολογικό, και καλλιτ. περιοδικό. Διευθ. Μαρτίνα Μινώτου. Ζάκινθος. Ἐτος Α' αρθ. 1, 2.

Ἴσις : Ἐβδ. ἐφημ. πολιτική, φιλολογική και καλλιτεχνική. Ἐτος Γ'. Ἀλεξάνδρεια.

Λογοτεχνική Ἐπιθεώρηση : Μηνιαῖο φύλλο Κριτικῆς και Τέχνης. Ἀθήνα Ἀλωπεκῆς 13.

Μακεδονική Τέχνη Μηνιαῖο Περιοδικό. Θεσσαλονίκη Ἐτος Α' Τεύχ. 1.

Νέα Ἀγωγή : Διδασκαλικό περιοδικό. Ἀθήνα ἔτος Α' ἀριθ. 2.

Νέα Ἔσπερ : Δεκαπενθ. περιοδικόν. Διευθ. Γρηγ. Ξενοπούλος. Ἀθήνα. Ἐτος Α' αρθ. 2, 3 Μάιος. Ἀπό τα περιεχόμενα: Ζ. Παπαντωνίου: Γιαννούλης Χιλεπιάς. Ἄλκης Θρούλος: Ἐργαία δράματα στί: Συρακοῦσες. Γ. Ξενοπούλος ὁ Σολομός κ' οἱ γυναῖκες. Ἀνθρωπινό (δράμα) κλπ.

Νέα Ζωή: Λογοτεχν. περιοδικό Β. Ρ. 2126 Ἀλεξάνδρεια. Τόμος XIV. Μάρτης Ἀπρ. 1927 Συνεργασία: Κ. Ν. Κωνσταντινίδη, Γλαῦκου Ἀλιθέρη, Π. Μοδινοῦ, Γ. Σπαταλά. Μεταφράσεις Μ. Σιγούρου, Ν. Λυκιαρδοπούλου κλπ. Λογοτεχνική Κίνηση. Κριτική κλπ.

Νεοελληνικά Γράμματα: Μηνιαῖο λογοτεχνικό περιοδικό. Διευθ. Γιάννης Μουσελλος. Ἡράκλειο-Κρήτης. Χρόνος Α' βιβλίο 8ο Μάιος 1927. Περιλαμβάνει ἐκλεκτή συνεργασία πρό παντός των λογογράφων του Ἡρακλείου.

Νέοι Ρυθμοί. Το περιοδικό της Δράμας θα ἐπανεκδοθῆ σε μεγαλύτερο σῆμα και με περισσότερες σελίδες. Διευθ. Κ. Δρακόπουλος.

Πάν: Μηνιαῖο περιοδικό. Ἀθήνα. Παναγύπτια: Ἐβδ. εἰκον. περιοδικόν Ἐκδ. «Γραμμάτων» Ἀλεξάνδρεια.

La Semanie Egyptienne: Ἐβδ. καλλιτ. κλπ. ἐπιθ. (γαλλικά) Διευθ. Στ. Στανρινός—23, rue Kasr-el-Nil. Κάϊρον.

Σημειώματα: Φιλολογ. δελτίο. Πρώτη Σειρά. Ἐκδοση Γραμμάτων—Ἀλεξάνδρεια.

Φάρος Μηνιαῖο εἰκον. περιοδικό. Ἐτος 7. Ἀλεξάνδρεια

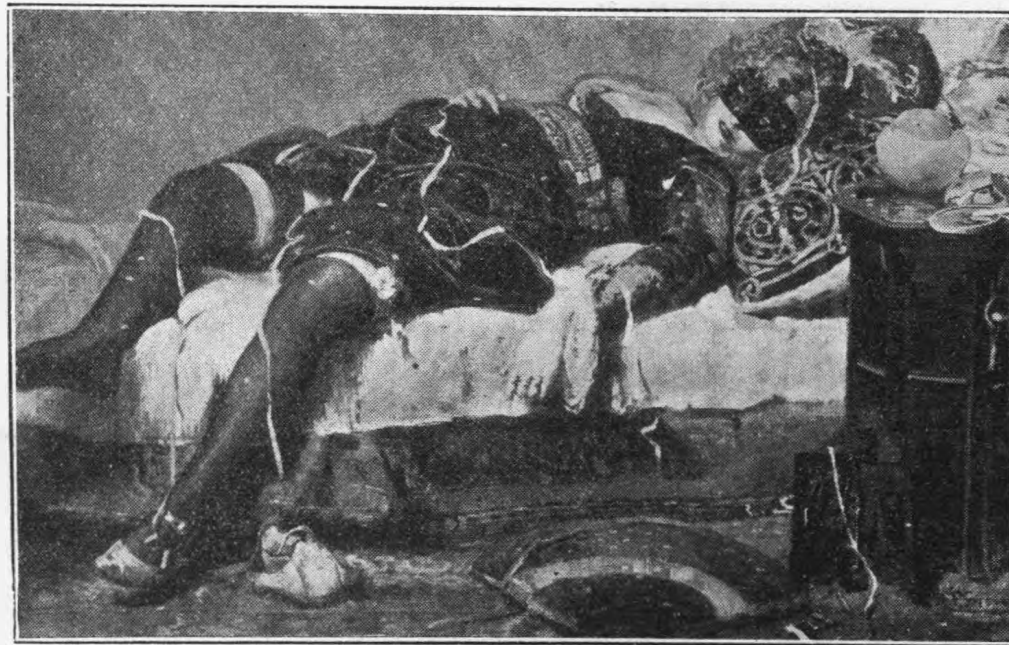
Τὰ Παρασκήνια: Καλλιτ. Περιοδικό. Διευθ. Ν. Παρασκευᾶς Ἐτος Γ'. Πλ. Ἀγ. Θεοδώρων Ἀθήνα.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ :

ΜΑΪΟΣ 1927

ΕΚΘΕΣΕΙΣ :

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ :

Η ΜΑΣΚΑΡΙΝΑ

ΑΛ. ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ

Π. ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΣ Καθ. Σχολ. Καλῶν Τεχνῶν. Πλ. Ἁγίου Λουκά (Πατήσια).

ΣΟΦΙΑ ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ

ΕΛΕΝΗ ΜΕΡΤΖΑΝΩΦ κ. λ. π.

† ΚΩΝΣΤ. ΦΑΝΕΛΛΗ ἔργα (1791 - 1863)

Παράσος

Στοιὰ Στρατηγοπούλου

ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ :

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ

51-4-27

ΩΔΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

2 5-27

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ

Ἀθήνα: 3-5-27

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ

Ἀθήνα 4-5-27

ΕΛΛΗΝ. ΩΔΕΙΟΝ

Ἀθήνα 6 5-27

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ

Ἀθήνα 7-5-27

Β. Récital A. Rubinstein. [Πογ: Ravel, Falla, Albeniz, Stravinsky, Chopin, Flank, Liszt].

Récital A. Plotnikoff [Πογ: Bach, Liszt, Galston, Péttri, Busoni, Frank-Bauer, Chopin, Albeniz].

12η Συν. Συμφ. Ὅσγ. Σ. Σ. Διευθ: Μητρόπουλος. συμπρ.

Μ. Παπαϊωάννου [Πογ: Μπετόβεν, Γκλαζούνωφ, Φαίν].

Π. al Νέλης Ἀσκητοπούλου (βιολί) συμπρ. Δ. Μαρή

(πιάνο). [Πογ: Κορέλλι Λεονάο Μπετόβεν, Μπίτ, Γκλαζούνωφ, Ντεμπούσι, Μότσαρτ, Λαλό].

Ρεσιτάλ Α. Μπούχερερ (πιάνο) [Πογ: Μπραίμ, Μπετόβεν, Σοπέν, Σχοπιάμπιν].

Ρεσιτάλ Γ. Λυκούδη (βιολί) συμπρ. Κα Λυκούδη, Δ. Μητρόπουλος (πιάνο) [Πογ: Ναρντίνι, Μπάχ-Κράισλερ, Σ. Σάνς, Μπραίμ].

- ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ
Ἀθήνα 7-5-27 Συναυλία **Μ. Λασποπούλου** (πιάνο) συμπρ. **Χ. Κυριαζή** (τραγουδί), **Φ. Βολωνίνη** (βιολί). [Προγρ. : Μότσαρτ, Σοπέν, Μπύχ, Μπράμς, Ἀλμπενιζ, Σαραζίτι, Λουρράγκας, Σαμάρας, Καλομοίρης].
- ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ
Ἀθήνα 8-5-27 12η Διὰκὴ Συν. Συμφ. Ὁρχ. Σ. Σ. Διευθ. **Μπουτνινοφ**, συμπρ. **Ε. Μπαμιέρου** (βιολί). [Προγρ. : Μπετόβεν, Βάγγερ, Νιβόροκ, Μπούνικωφ].
- ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ
Ἀθήνα 12-5-27 Β! Ρεσιτάλ **Γ. Δυκούδη** (βιολί). [Προγρ. : Μπύχ Μητροπολιτος, Βιετιάν, Γολδρά, Λεξέ, Μυροσί].
- ΩΔΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
14-5-27 Συναυλία **Μ. Παπαϊωάννου**. [Προγρ. : Μότσαρτ, Μπετόβεν, Ραμό, Σκαρλάτι, Σοῦμαν, Ντεμπούσι, Προκόφιγι].
- ΩΔ. ΑΘΗΝΩΝ 16-5-27 Réci-tai **Melba Doff** (τραγουδί). [Συμ. Α. Μητροπούλου].
- ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ
Ἀθήνα 16-5-27 Συναυλία **Λήδας Εὐλαμπίου Vauthier** (πιάνο). [Προγρ. Μπύχ, Μπύχ-Μπουζόνι, Σοῦμαν, Σοπέν, Στράους, Λίστ].
- ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ
Ἀθήνα 17-5-27 Ἐκτακτος Συν. Σ. Ὁρχ. Σ. Σ. Διευθ. **Μητρόπουλος**, σύμ. κ. Ἀλέξ. Τριάντη (τραγουδία τοῦ G. Mahler) καὶ Γ. Λυκούδη (βιολί, conc. re min. Brahms).
- ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ
Ἀθήνα 18-5-27 Συναυλία **Ι. Γιανέλλου**, (βιολί). [Προγρ. : Μπύχ, Ἔρνοστ, Μπετόβεν, Πιγανίνι, Μότσαρτ].
- ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ
Ἀθήνα 18-5-27 Συναυλία **Κίμ. Τριανταφύλλου** (τραγουδί) συμπρ. **Μάγνης Τριανταφύλλου** (τραγ. ὕδι) καὶ **Τουρνάισσεν** (πιάνο) [Προγρ. Σούπερτ, Μπράμς, Χάν, Ντυκάρεκ, Ντεμπούσι, Ροσσίνι, Φωρέ, Ντὲ Φλα].
- ΔΙΑΔΕΞΕΙΣ
- ΑΠΟΛΛΩΝ 5-5-27 **Α. Παπαῆς**: Ἐο γλωσσικὸ ζήτημα στὴ φυσιολογικὴ τοῦ ἄποψη.
- ΕΤ. ΚΟΙΝ. ΕΠΙΣΤ. **Δ. Γληνός**: Ἡ ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση καὶ ὁ δάσκαλος.
- Ἀθήνα 7-5-27
- ΕΘΝΙΚΟΝ 23-5-27 **Κωστής Παλαμᾶς** Ὁ Βίκτηρ Οὐγκὼ καὶ ἡ Ἑλλάς.
- ΕΠΑΡΧΙΕΣ:
- ΒΟΛΟΣ
5 Μαΐου **Festival Beethoven**, Συλλόγου Φιλοτέχνων Βόλου [δι-άλεξι Β. Κόντη. Συμφωνία Νο 5, Menuet de la Sonate op. 31 Adagio Son-op. 13, Allegretto de la 7e Symph., Egmond ouverture. Κοι Ἀλ. Κόντης, τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀδείου, Β. Κόντης, Κική Κόντη, Κική Οἰκονομάκη, Παπαδημητρίου. Τραγουδί Ἀνίς Τ. Πατασταύρου].
- ΒΟΛΟΣ
29-5-27 **Festival Beethoven** κ. Ἄννα Τσολάκη, Διευθ. τέως Ὀδείου Βόλου, Κοσ᾽ Ἀλ. Καζαντζής Διευθ. Ὀδ. Θ)νίκης, Ἀνίς Καπάσσο, καθ. Ὀδ. Θ)νίκης, Ἀνίς Νίτσα Βράνου. [Προγρ. Sonate en fa, Son. No 9 (Kreutzer) Ἰον μέρος τοῦ 4 conc-en Sol, II acte Fidelio, κ.π.
- ΒΟΛΟΣ
Μαΐου Ἐκθεση ἔργων **Α. Χριστοφῆ** στὸν «Συλ. Φιλοτ. Βόλου»
Ἐκθεση ἔργων **Ἑλλήνων Ζωγραφέων** (Στάθη).
Ἐκθεση πρωτοζωγραφικῆς **Κ. Ζημέρη**.